

Varsinais-Suomen liitto

Varsinais-Suomen alueen kuntien viherrakenteen hoidon, kehittämisen ja ylläpidon nykytila-analyysi

Raportti 6.4.2023

Sisällysluettelo

Tausta ja työn tavoitteet	3
Varsinais-Suomen kunnat: viherrakenteen kehittäminen	6
Viherrakenne	65
Lähteet	72

Tausta ja työn tavoitteet

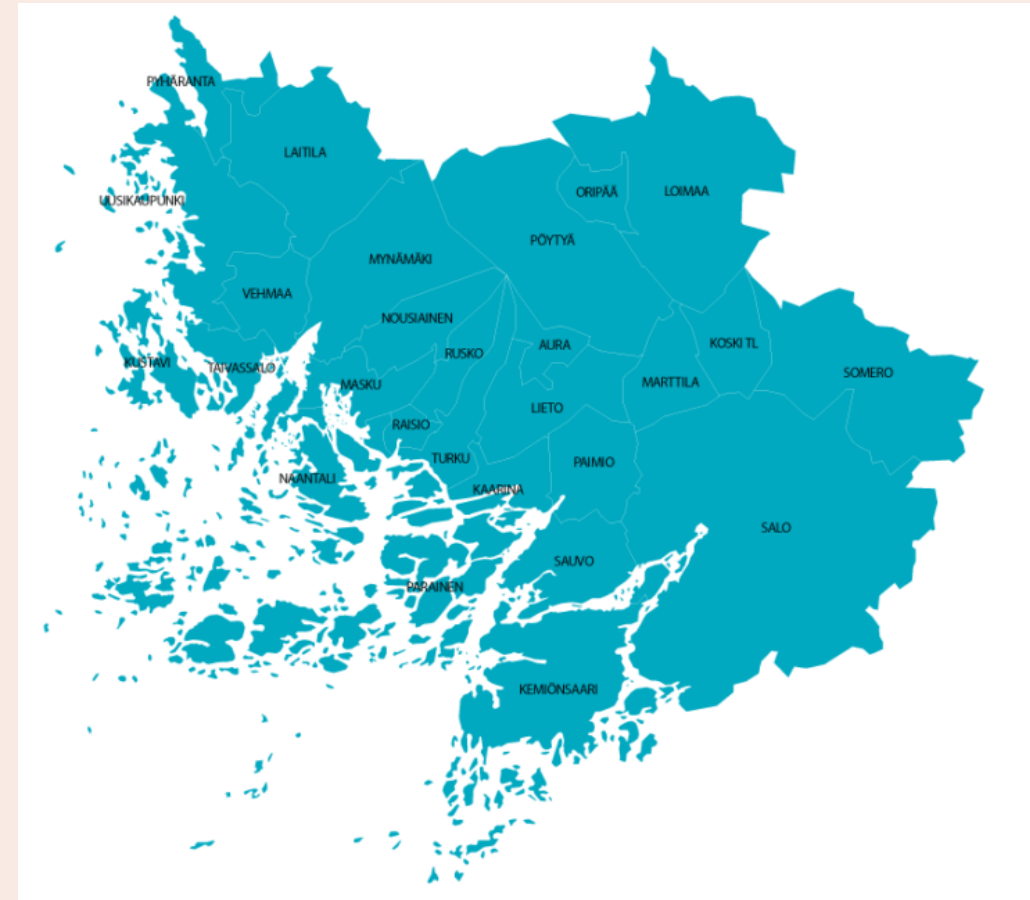
Varsinais-Suomen alueen kuntien viherrakenteen hoidon, kehittämisen ja ylläpidon nykytila-analyysi

- Hankkeen tehtävänä oli laatia Varsinais-Suomen alueen kuntien viherrakenteen hoidon, kehittämisen ja ylläpidon nykytila-analyysi sekä järjestää tavoitetyöpaja viherrakenteen käytön tavoitteista.
- Viherrakenteella tarkoitetaan tässä yhteydessä viheralueita, jotka eivät ole rakennettu (mm. puistot, vihersuoja-alueet, pellot, niityt, kaislikot, metsät, jne.). Toisaalta esimerkiksi puistot ovat osa rakennettua ympäristöä.
- Viherrakenteen tarkastelutaso on koko Varsinais-Suomen maakunta, mutta on perusteltua erotella viherrakenteen määrittely tiiviimmillä kaupunkiseuduilla (taajama-alueet) ja koko maakunnassa (maa- ja metsätalousvaltaiset alueet).
- Tulosten perusteella FCG on laatinut yleispiirteisen listauksen merkittävimmistä tuloksista (kuntien toimintamallit, hyvät käytänteet, haasteet ja eroavaisuudet alueen toiminnoissa).

Varsinais-Suomen maakunta ja kunnat

- Varsinais-Suomessa on 27 kuntaa.
- Maakunta koostuu Loimaan, Salon, Turun, Vakka-Suomen ja Turunmaan seutukunnista. Naapurimaakunnat ovat Ahvenanmaa lounaassa, Kanta-Häme ja Pirkanmaa koillisessa, Satakunta pohjoisessa sekä Uusimaa idässä.
- Maakunnan väkiluku on 485 679 henkeä (2022). Varsinais-Suomen väestötiheys on Suomen toiseksi suurin Uudenmaan maakunnan jälkeen. Väestökehitys on positiivinen.
- Varsinais-Suomen pinta-ala on 20 500 km², josta maa-alueita on 10 700 km², sisävesiä 246 km² ja merialueita 9 625 km².

Varsinais-Suomen kunnat: viherrakenteen kehittäminen

Menetelmät

- Tehtävänä oli laatia Varsinais-Suomen alueen kuntien viherrakenteen hoidon, kehittämisen ja ylläpidon nykytila-analyysi.
- Viherrakenteella tarkoitetaan tässä yhteydessä viheralueita, jotka eivät ole rakennettu (mm. puistot, vihersuoja-alueet, pellot, niityt, kaislikot, metsät, jne.). Viherrakenteeseen sisältyy myös tonttikohtaiset piha-alueet tai esimerkiksi viherkatot.
- Työn yhteydessä järjestettiin työpajatilaisuus Turussa 19.1.2023. Työpajan tavoitteena oli kerätä kuntatoimijoiden ja kutsuttavien sidosryhmien viherrakenteen kehittämiseen, määrittämiseen ja ylläpitoon liittyviä tarpeita ja tavoitteita. Työpajaan osallistui 30 henkilöä (kuntien edustajat) sekä Varsinais-Suomen liiton ja FCG:n edustajat.
- Lisäksi kunnille annettiin mahdollisuus työstää / täydentää materiaalia on-line Mural-alustalla.
- Käsiteltävinä teemoina olivat: Organisaatiot, Toimintamallit ja -tavat, Aineistot.
- Lisäksi osallistujat esittivät viheralueiden kehittämiseen liittyviä hyviä käytäntöjä ja mahdollisia haasteita.

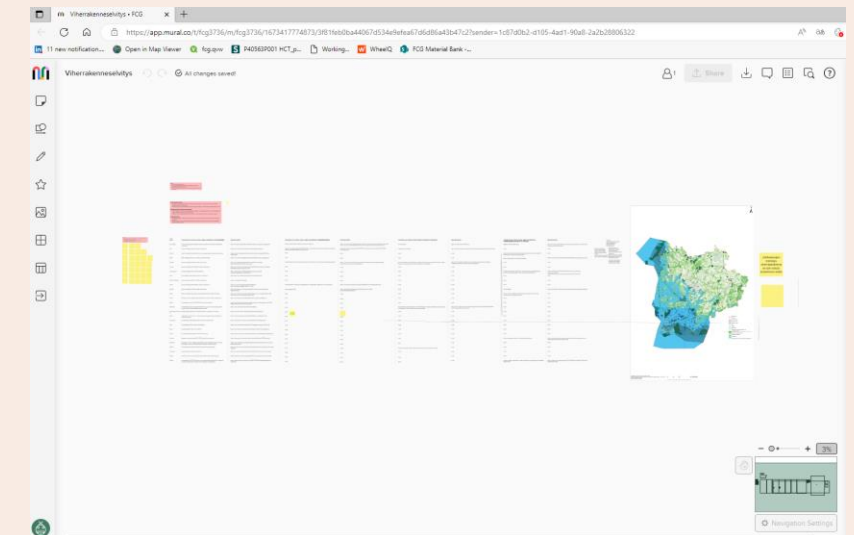
Työpaja 19.1.2023. Aikataulu 9:00-12:00

- 08:30 - Kahvit
 09:00 - 09:15 Tervetuloilto ja alustus (Liitto)
 09:15 - 09:20 Jakautuminen neljään ryhmään (kaupunki, maaseutu, luonto ja virkistys, saaristo) (FCG)
 09:20 - 11:00 Viherrakenne Varsinais-Suomessa (FCG & Liitto)
- **Toimintamallit ja tavat (35 min)**
 - Minkälainen organisaatio (mitkä sektorit) vastaa (alueella / kunnassanne) viherrakenteen kehittämisestä ja ylläpidosta?
 - Minkä tyyppisiä toimintamalleja ja tapoja sekä aineistoja viherrakenteen kehittämiseen liittyy?
 - **Olemassa olevat ja tulevat suunnitelmat (35 min)**
 - Onko alueella / kunnassanne menossa tai oletteko suunnitelleet joitain viherrakennepohjaisia (esim. ennallistaminen ja sen ennakoitinta)?
 - Millaisia hyviä käytänteitä olette havainneet viherrakenteen hoitoon ja ylläpitoon liittyen?
 - **Karttatyöskentely (35 min)**
 - Alueen alustavan viherrakenteen sisältö ja kommentointi. Mikä on onnistunut? Mitä kartasta puuttuu?
 - Maakunnallinen taso: Minkälaiset odotukset ja toiveet kohdistuvat maakuntakaavoitukseen tämän teeman osalta?
- 11:00 - 11:05 Tekninen tauko
 11:05 - 11:45 Tulosten esittely 4 x 10 min (Ryhmit)
 11:45 - 12:00 Yhteenveto ja työpajan lopetus (FCG)

Tuotetaan kuntien yhteismitallinen näkemys viherrakenteen strategian kehittämisestä.

Määritetään kuntatoimijoiden ja kutsuttavien sidosryhmien viherrakenteen kehittämiseen, määrittämiseen ja ylläpitoon liittyviä tarpeita ja toiveita.

Työpajan ohjelma

Mural-alusta

Organisaatiot

- Kunnissa keskeisinä viherrakenteen toimijoina/ toimialoina ympäristönsuojelun lisäksi ovat kaavoitus, tekninen suunnittelu ja toteutus, viherympäristön kunnossapito ja liikuntapalvelut. Lisäksi kuntien johdossa ja poliittisessa päätöksenteossa tehdään strategisia linjauksia ym., esimerkiksi liikuntapalvelut vastaa myös joidenkin alueiden suunnittelusta.
- Muita keskeisiä toimijoita ovat: Varsinais-Suomen liitto, Metsähallitus, ELY-keskus, ProAgria, Valonia, Turun yliopisto/ Åbo Akademi, Leader-ryhmät, Visit-matkailuorganisaatiot (Visit Turku Archipelago), WWF, Saaristomeren biosfäärialue, Lintutieteelliset yhdistykset, Metsänhoitoyhdistykset, Riistanhoitoyhdistykset, metsästysseurat, erilaiset yhdistykset, urheiluseurat, koulut.
- Turun kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) työryhmä.
 - Lähivirkistystyksen turvaaminen ja riittävän etäisyyden määrittely lähivirkistysalueille on osa MAL-tavoitteita.

Organisaatiot ja viherrakenteeseen liittyvät tyypilliset vastuut

Kaupunkikehityspalvelut

- ohjaus ja päätöksenteko

Tekniset palvelut / toimiala

- suunnittelu ja ylläpito

Ympäristöpalvelut

- ohjelmat, suunnittelu
- toteutus ja valvonta

Kaavoitus / kaupunkisuunnittelu

- suunnittelu ja selvitykset

Viherpalvelut

- suunnittelu ja toteutus

Rakennusvalvonta

- toteutus ja valvonta

(Ulko)liikuntapalvelut

- toteutus

Kaupunki

Turun kaupungin hallinnollinen organisaatio

KANSLIAPÄÄLLIKKÖ

Konsernihallinto

Johdon tuki • Yhteiset palvelut • Integraatiotoiminto

PALVELUKOKONAISUUDET

KAUPUNKIYMPÄRISTÖ

Kaupunkisuunnittelu ja
maaomaisuus
Kaupunkirakentaminen
Luvat ja valvonta
Liikkumispalvelut
Paikkatieto ja
kaupunkimittaus

KASVATUS JA OPETUS

Varhaiskasvatus
Perusopetus
Lukiokoulutus ja
yleissivistävä aikuiskoulutus
Ammatillinen koulutus
Ruotsinkielinen
kasvatus ja opetus
Yhteiset palvelut

VAPAA-AIKA

Kirjastopalvelut
Liikuntapalvelut
Nuorisopalvelut
Museopalvelut
Turun filharmoninen
orkesteri
Tapahtumat

TYÖLLISYYYS

Työllisyyden edistäminen
Työkyvyn edistäminen

Viherrakenteeseen
liittyvä toiminta
(suunnittelu,
toteutus)

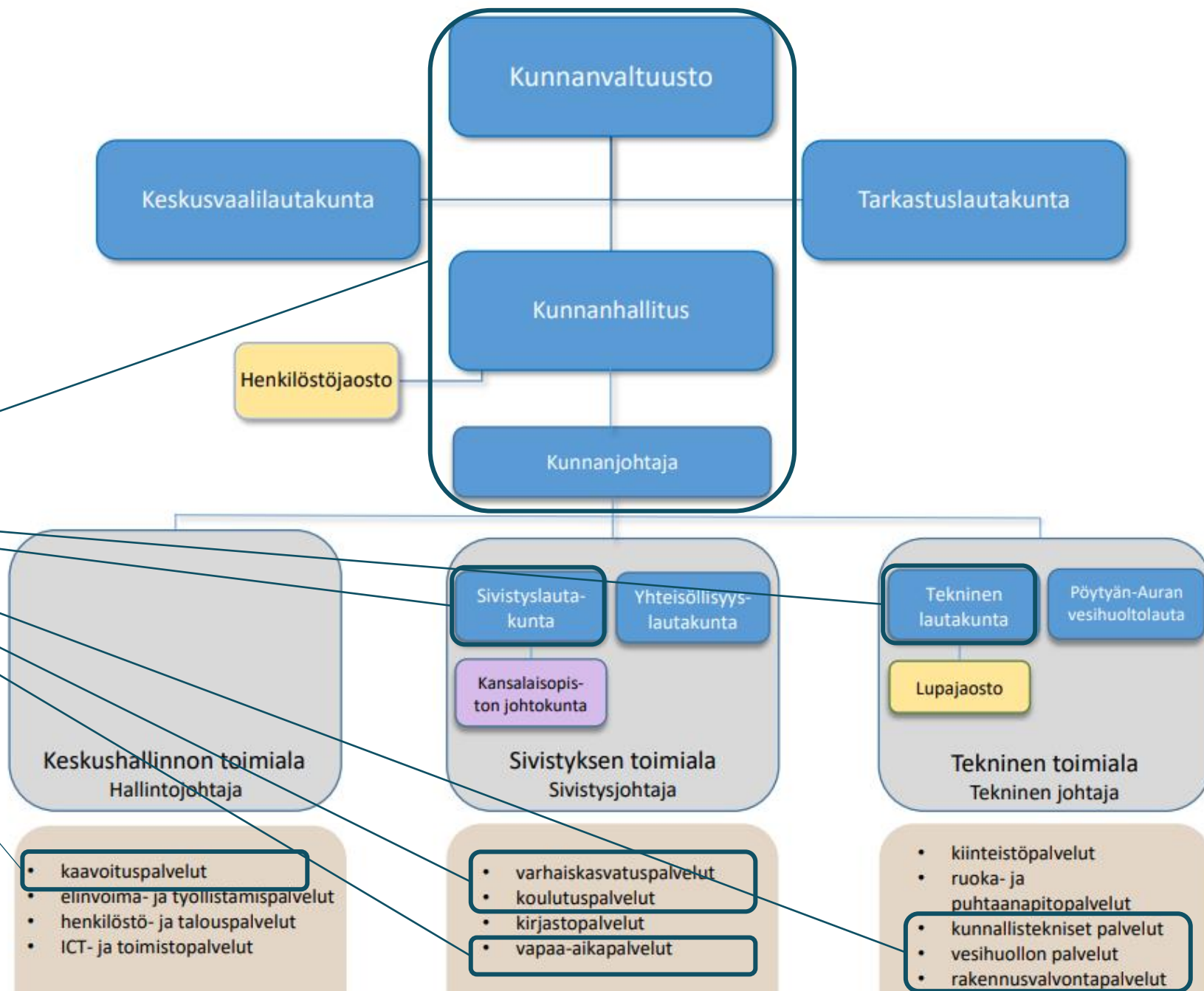

Konsernin yhtiöt ja yhteisöt

Kunta

Viherrakenteeseen
liittyvä toiminta
(suunnittelu,
pääöksenteko,
toteutus)

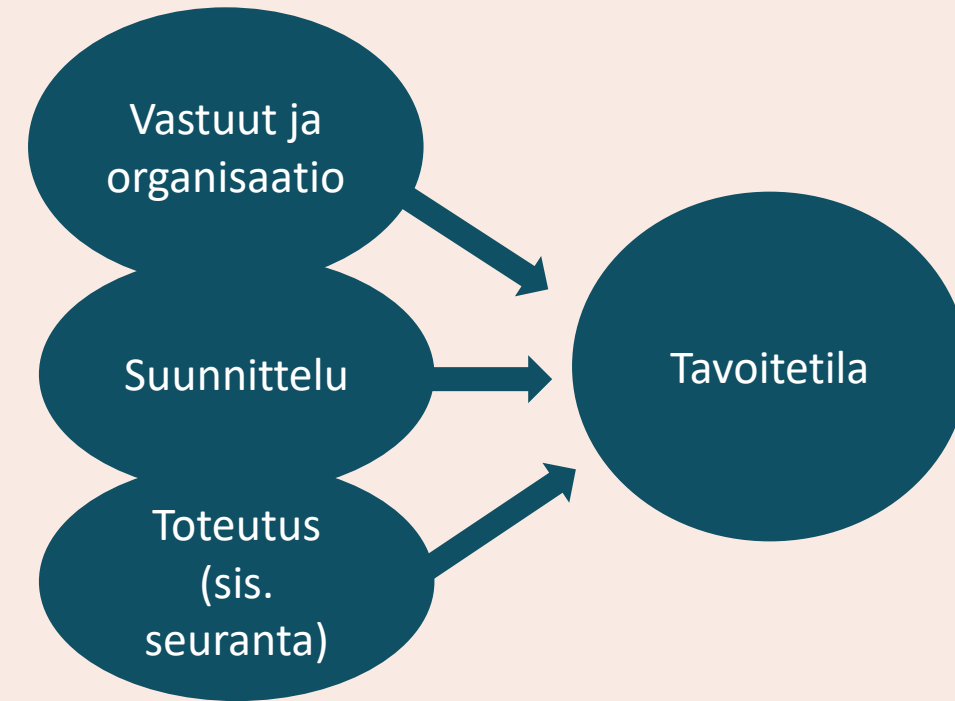
PÖYTYÄN KUNNAN HALLINTO-ORGANISAATIO

Toimintamallit ja -tavat

Toimintamallit ovat hajanaisia, vaihtelevat kunnittain ja ovat usein resurssikohtaisia. Keskeisessä roolissa on kuitenkin se, että eri toimialat ja vastuutahot keskustelevat asioista ja tiedonvaihto on jouhevaa. Niukkojen resurssien vuoksi kuntien yhteisten palveluiden käyttö on pienissä kunnissa yleistä (esim. aluearkkitehti, ympäristönsuojeluviranomainen tai ilmasto-ohjelman laadinta).

Kaupunki-/ kuntastrategia ohjaa toimintamallit ja -tavat yleisellä tasolla. Strategian mukaisesti ekologiset arvot ohjaavat kaavoitusta, rakentamista ja liikkumista monissa kunnissa. Lisäksi esillä ovat tavoitteet luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä.

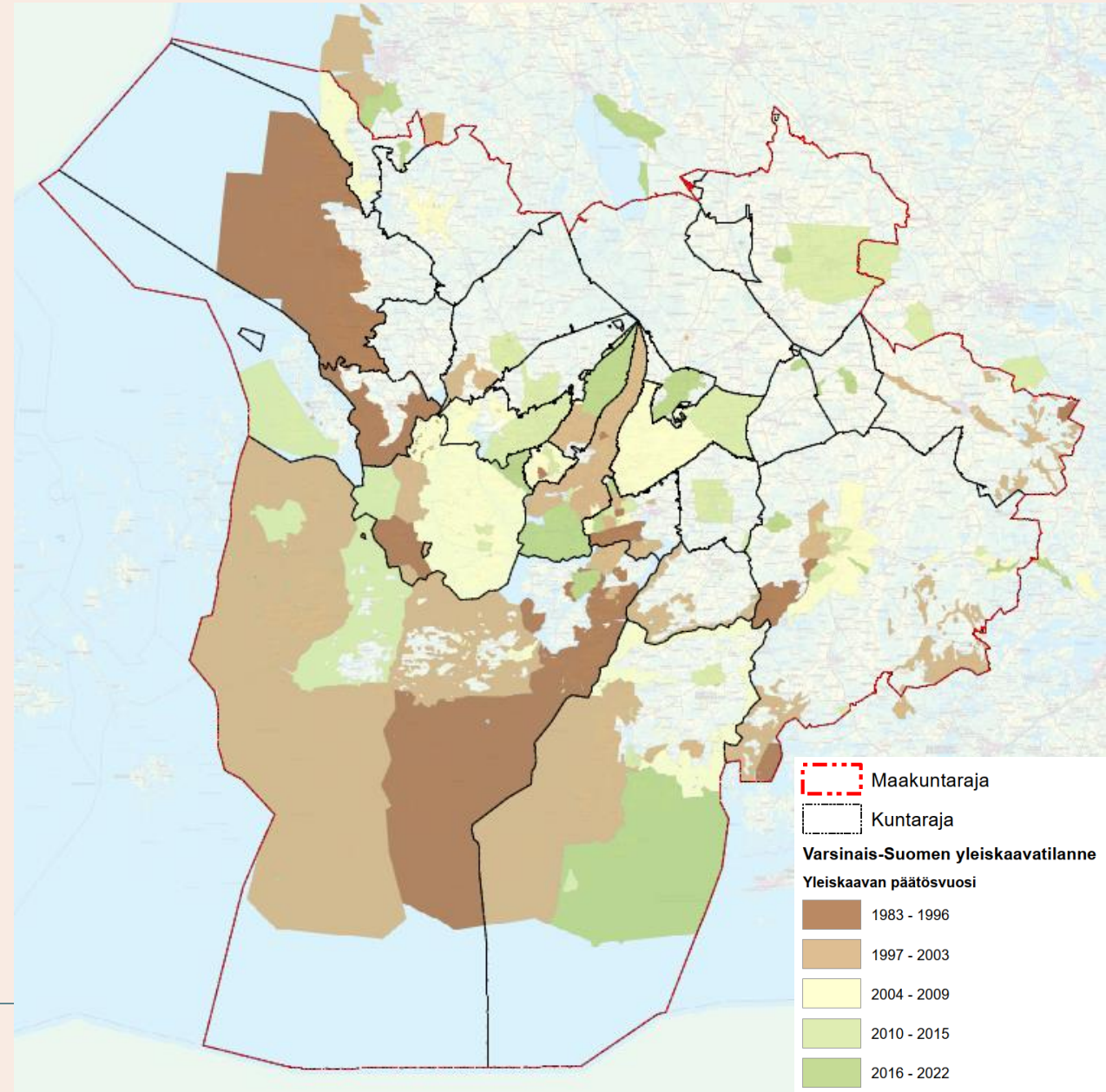

Yleiskaavat

Maakuntakaava ja strategiset suunnitelmat sekä yleiskaavatason suunnitelmat ohjaavat asemakaavoitusta. Maankäytön osalta kuntien yleiskaavat ovat hyvin tärkeä viherrakennetta ohjaava työkalu.

Yleiskaavojen merkitys viheralueiden suunnittelussa on syytä nostaa esille. Viherrakennetta koskevat laajat kokonaisuudet voidaan yleiskaavatasolla huomioida paljon paremmin kuin asemakaavatasolla. Esimerkiksi yleiskaavojen MY-, MT- tai VL- ja VR-alueiden kehitystä voidaan ohjata viherrakenteen näkökulmasta esimerkiksi Luo- tai SL-rajauksilla tai näiden alueiden kaavamääräyksillä.

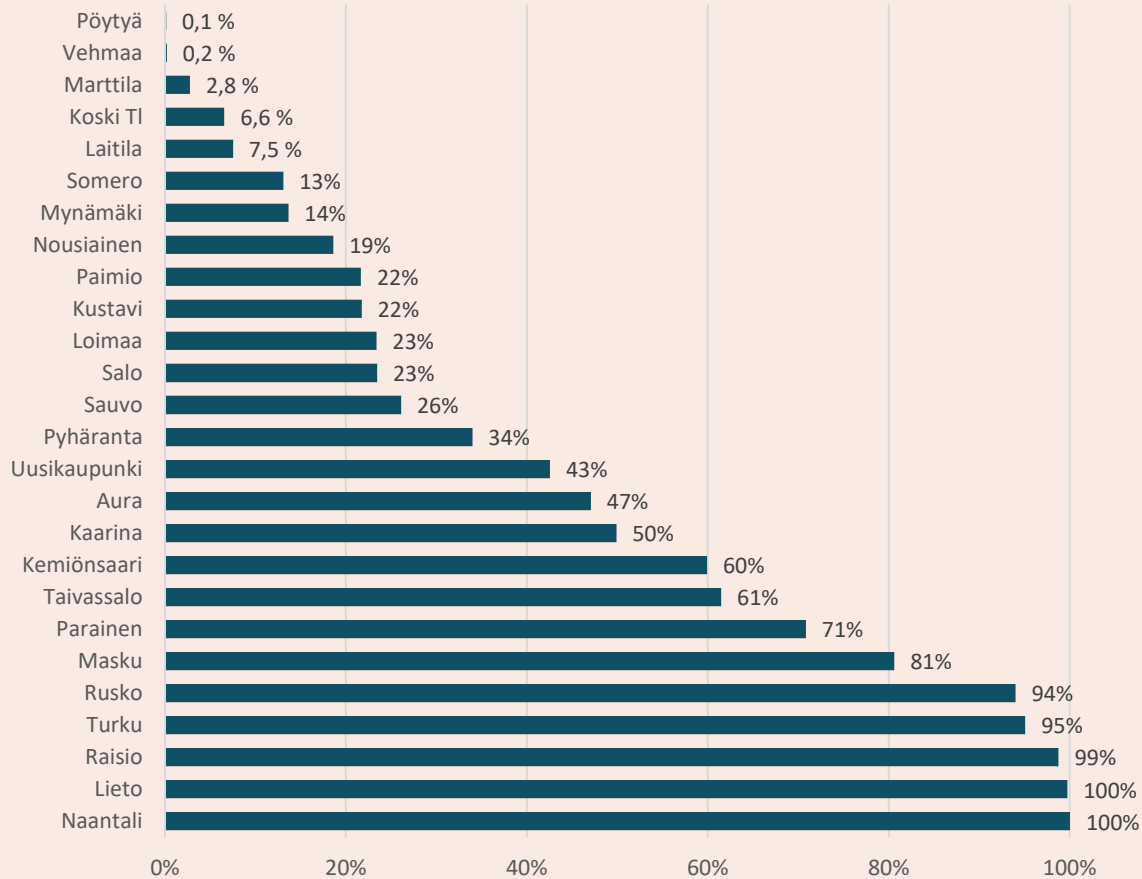
Liiteri-tietokannan mukainen yleiskaavatilanne Varsinais-Suomessa on esitetty vieressä olevassa kartassa sekä seuraavalla sivulla. Yleiskaavoitetun pinta-alan osuus sekä yleiskaavojen keski-ikä vaihtelevat merkittävästi kunnittain. Varsinais-Suomessa yleiskaavojen keski-ikä on 15 vuotta ja maakunnan pinta-alasta 47 % on yleiskaavoitettu.

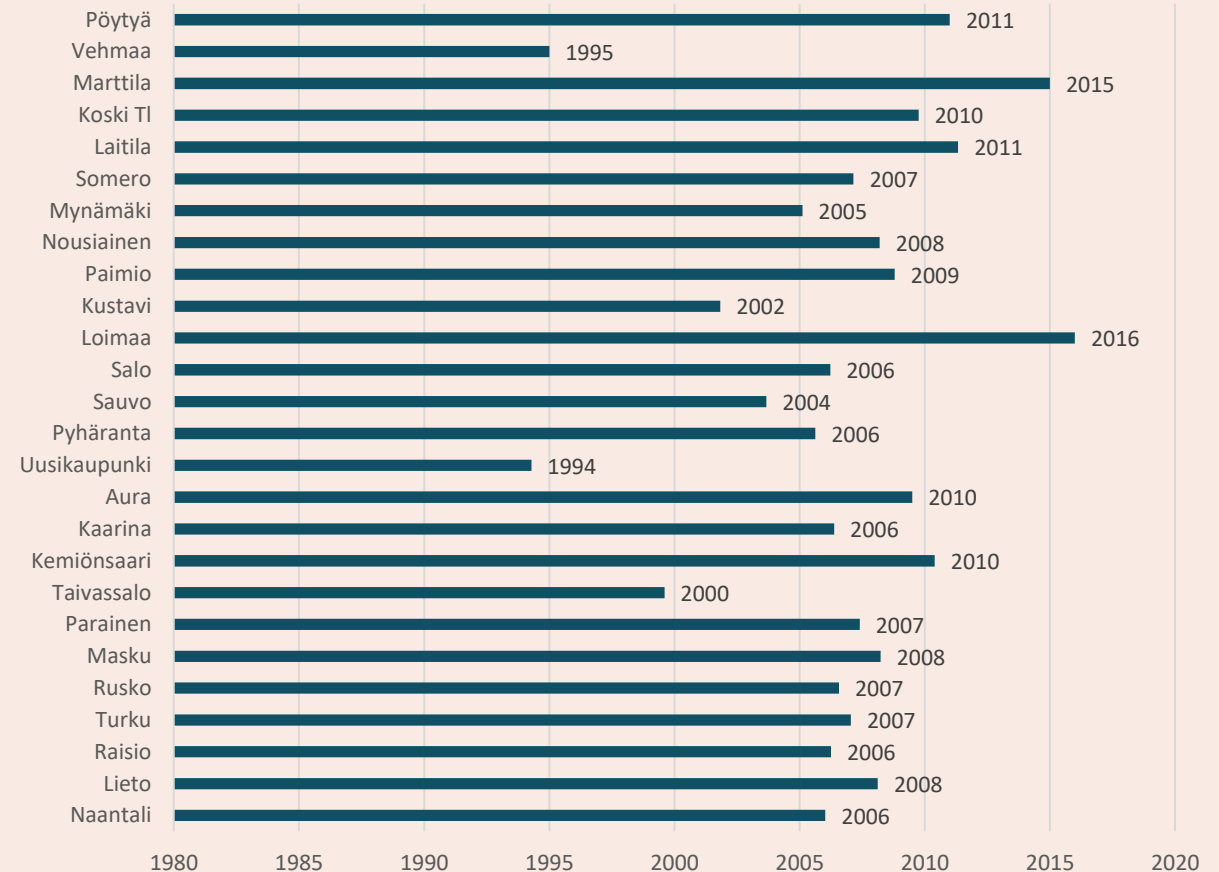
Yleiskaavat

HUOM. Aineiston lähde on Liiteri-tietopalvelu, joka on osittain puutteellinen. Esimerkiksi Vehmaan kunnan alueella on seuraavat osayleiskaavat: Keskustan, Rautilan ja Himoisten osayleiskaavat. Myös Pöytyän kunnan alueella on voimassa lukuisia yleiskaavoja. Marttilan kunnassa on oikeusvaikutteinen tuulivoimayleiskaava ja oikeusvaikutukseton keskustaajaman osayleiskaava.

Yleiskaavoitetun pinta-alan osuus kokonaisalasta

Yleiskaavojen keski-ikä kunnittain

Toimintamallit ja -tavat

Viheralueiden suunnittelu:

- Kaupunkien/ kuntien viheraluepuoli osallistuu usein (ja tulisi ottaa vahvemmin mukaan) jo suunnitteluvaiheeseen. Viheralueiden suunnittelu on kaupungeissa usein ”puistomaisempaa”.
- Yhteinen RAMS-luokitus. Luokituksen mukainen avointen viheralueiden hoitosuunnitelma, jonka pohjalta hoidetaan perinnebiotooppeja ym.
- Tieto on saatavilla eri järjestelmistä (laji.fi, vieraslaji.fi). Toisaalta esimerkiksi virkistysreiteistä ei aina löydy tietoa järjestelmistä, jolloin ne saattavat jäädä huomiotta suunnitelmissa.
- Metsäsuunnitelma voidaan tehdä myös monimuotoisuus- ja virkistysnäkökulmat huomioiden (lahopuun lisääminen, jatkuva kasvatus lähtökohtana ym.).

Maapolitiikka:

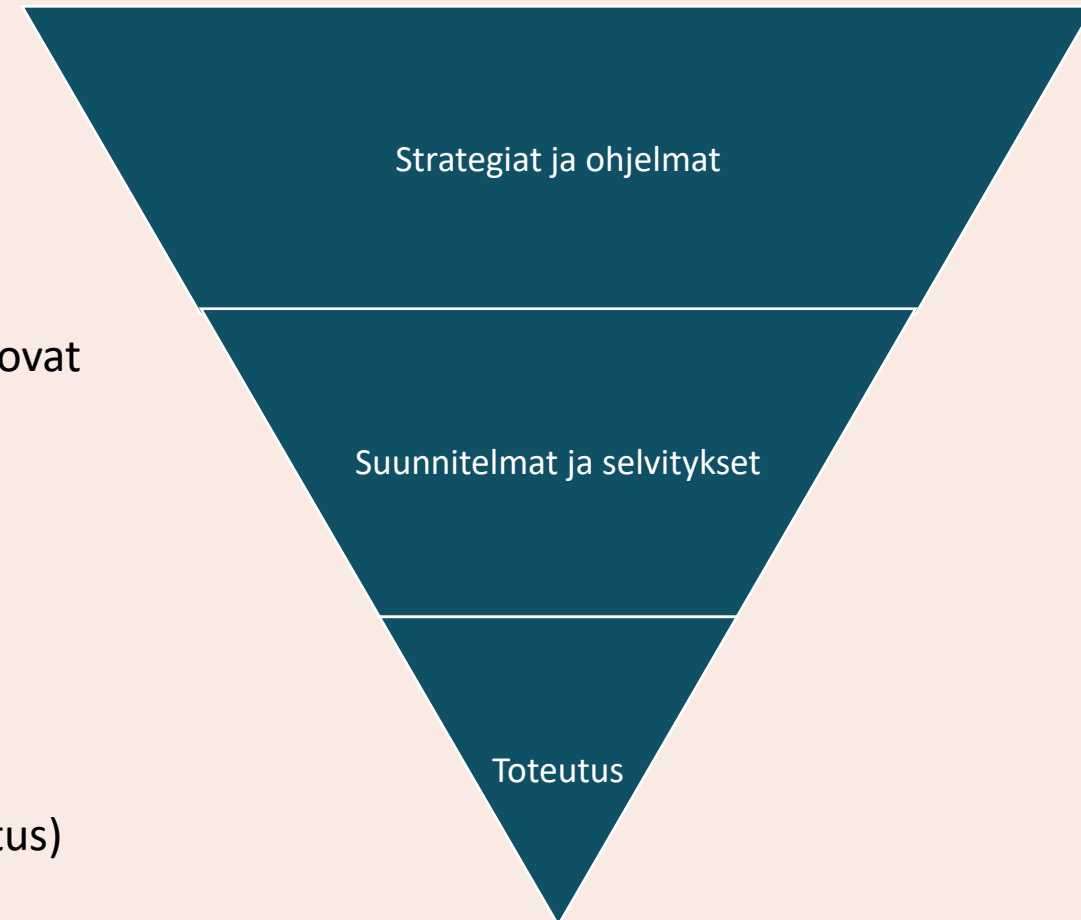
- Maapolitiikka on monessa kunnassa tärkeässä roolissa.
- Kunnat ostavat aktiivisesti maa-alueita ja näin voivat vaikuttaa puisto- ja viheralueiden sekä luonnonsuojelualueiden laajuuteen.

Mikä on RAMS?

- Suomessa viheralueiden kunnossapito perustuu valtakunnallisesti käytössä olevaan **viheralueiden kunnossapitoluokitukseen (RAMS)**.
- Kunnossapitoluokituksen avulla viheralueet saadaan yleisilmeen, käytön, laadun ja kustannustekijöiden osalta **keskenään vertailukelpoisiksi**.
- Viheralueiden kunnossapitoluokitusta sovelletaan **julkisten ja yksityisten viheralueiden** luokitukseen.
- RAMS on lyhenne, joka tulee kunnossapitoluokkien alkukirjaimista:
 - R = Rakennetut viheralueet**
 - A = Avoimet viheralueet**
 - M = Metsät**
 - S = Suojelualueet**

Keskeiset aineistot

- Kuntastrategiat
- Luonnon monimuotoisuus (LUMO) ohjelmat
- Ekologisten yhteyksien selvitykset
- Ilmasto- ja ympäristöohjelma
- Kaavoitus ja erityisesti yleiskaava sekä maapoliittiset ohjelmat ovat merkittäviä työkaluja
- Viherpalveluohjelma sis. viheralueiden hoitoluokitus
- Hulevesiohjelmat ja pohjavesiselvitykset
- Taajamametsäsuunnitelma ja metsänhoitosuunnitelma
- Maakunnalliset selvitykset (esim. luonto, kulkureitit, yms.)
- Vesienhoito- ja merenhoitosuunnitelmat
- Saaristomeren alueen hoito- ja käyttösuunnitelma (Metsähallitus)
- Valtakunnallinen perinnebiotooppien inventointi 2019–2022

Kuntakohtainen läpikäynti

- Varsinais-Suomen kuntien tavoitteita ja suunnitelmia viherrakenteen osalta tarkasteltiin neljällä tasolla:
 1. Kaupunki-/kuntastrategia
 2. Ympäristöohjelma
 3. Kaavoitus
 4. Viherrakennesuunnitelma tai muut vastaavat
- Useimmissa kaupungeissa/ kunnissa strategiaan sisältyi kestävän kehityksen periaatteet, ympäristön viihtyisyys ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen, mutta varsinainen maininta viherrakenteesta ei ollut yleistä.
- Muut viherrakenteen suunnitelmat painottuivat kaupunkeihin, kun taas pienemmissä kunnissa suunnitelma puuttui lähes kaikilta tasoilta.
- Viherrakennesuunnitelmankaltainen dokumentti on esimerkiksi Turussa, Raisiossa, Uudessakaupungissa ja Somerolla. Lisäksi esimerkiksi Kaarina on tekeillä rakennemalli ja joissain kunnissa on käytössä puistojen/ viheralueiden hoitoluokitus.

Turku

Kaupunkistrategia

- Kaupunkistrategia 2030: kestävä tulevaisuus kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti

”Tavoite: Turku on vuonna 2030 yksi maailman johtavista ilmasto- ja luontokaupungeista.”

”Mittari: Luontotase (vuosittain) ja ekologinen jalanjälki (kolmen vuoden välein tai valtuustokausittain)”

”Luonnon monimuotoisuus, rikas kaupunki ja lähiluonto sekä alueen hiilinielut ovat lisääntyneet, vaikka väkimäärä on kasvanut. Lähialueen luonnon hyvinvointi parantaa asukkaiden elämänlaatua ja tasaa voimistuneiden sääilmiöiden vaikutuksia. Saaristomeri voi paremmin, vaikka vaatii edelleen suojelua. Saariston pääkaupunkina meillä on erityinen vastuu ainutlaatuisen luonnon säilymisestä.”

Kaavoitus

- Yleiskaava 2020, Ruissalossa voimassa osayleiskaava,
- Yleiskaava 2029 (kv 13.2.2023; ei lainvoimainen)
 - Yleiskaava 2029 koostuu kahdeksasta kartasta.
 - Paljon viherrakenteeseen liittyviä merkintöjä. Olennaisimmat kartat Viherympäristö, maisema ja muinaisjäännökset sekä Kestävä vesien hallinta.
- Asemakaavoituksessa käytetään Sinivihherkerrointa: työkalu pihasuunnitelmien tarkastamiseen.
 - erittelee tontin/korttelin vihertehokkuutta eli kasvillisuuden ja ekologisesti hyödyllisten pintojen suhdetta rakennettuun pinta-alaan.
- Vihertehokkuus asemakaavoituksessa ja rakennusjärjestyksessä.

Turku

Ympäristöohjelmat

- Hulevesiohjelma 2016 (päivitys tekeillä), alueellinen hulevesisuunnitelma
- LUMO –ohjelma (2023-2029). Luonnon monimuotoisuusohjelma laaditaan luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja edistämiseksi Turussa. Ohjelma sisältää käytännön toimenpiteitä, joiden toimeenpanolla kaupungin eri toimialat voivat suojella ja lisätä luonnon monimuotoisuutta sekä torjua luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvia uhkia Turussa.
- Turun Ilmastosuunnitelma 2029.
”Suunnitelma käsittää sekä ilmastonmuutoksen hillinnän että sopeutumisen.” Sopeutumisesta lueteltu toimenpiteitä mm. vesien hallinnasta ja ekosysteemien turvaamisesta.

Viherrakennesuunnitelma tmv.

- Maankäyttöön ja luonnonsuojeluun liittyvät julkaisut (30+ kpl)
- Turun kaupungin metsäsuunnitelma 2019-29
- Metsäverkostaselvitys, jossa selvitettiin koko Turun alueen metsäekologisen verkoston nykytila. Vuonna 2023 selvitettiin metsäverkostaselvityksen jatkotyönä metsittämiseen ja puustouttamiseen soveltuvia alueita Turun alueelta.
- Turun kansallinen kaupunkipuisto
- Kaupunkipuulinjaus

KAAVOITUS: Turku, Sinivierherkeroi

Sinivierherkeroi

Sinivierherkeroi on työkalu pihasuunnitelmien tarkastamiseen. Sillä arvioidaan

1. kasvillisuuden ja pintojen **määrää** tontilla/korttelissa
2. kasvillisuuden ja pintojen **laatua** tontilla/korttelissa
3. suuntaa-antavasti myös sitä, **miten paljon** tontin kasvillisuus, pinnat ja mahd. hulevesirakenteet **viivyttävät hulevettä**

Sinivierherkeroi erittelee tontin/korttelin vihertehokkuutta eli kasvillisuuden ja ekologisesti hyödyllisten pintojen suhdetta rakennettuun pinta-alaan.

Toimintaperiaate ja käyttö

Käytännössä sinivierherkeroi on kolmivaiheinen laskentataulukko:

1. Lähtötietoina syötetään tontin ja suunnitellun rakentamisen tiedot tavoitearvoineen.
2. Varsinaisen laskennan välilehdelle kuvataan kasvillisuuden, pintojen ja mahdollisten hulevesirakenteiden määrät.
3. Tulokseksi saadaan viherkertoimen lukuarvo. Lisäksi näytetään myös läpäisemättömän pinta-ala osuus ja hulevesien viivytyrakenteiden tilavuus.

SINIVIERHERKEROIN

- [Sinivierherkeroi 2.0, työkalu \(xls\)](#) (xlsx-tiedostomuoto sivun alaosassa)
- [Sinivierherkeroi 2.0, käyttöohje \(pdf\)](#)
- [Yleisimmät kysymykset Turun sinivierherkertoimen käytöstä \(pdf\)](#)
- [Sinivierherkertoimen käyttö - ohjevideo \(3½ min.\)](#) Video on äänetön.
- [Esimerkitapaukset sinivierherkertoimen käytöstä Turun keskustassa \(pdf\)](#)
- [Muita lisätietolähteitä sivun alaosassa](#)

Salo

Kaupunkistrategia

- Kaupunkistrategia 2026:

”Kestävä talous: Ekologinen kestävyys on perusta, jolle ihmisten hyvinvointi rakentuu. Kestävän kehityksen perusehtona on biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden säilyttäminen sekä ihmisen taloudellisen ja aineellisen toiminnan sopeuttaminen pitkällä aikavälillä luonnon kestäkykyyn.”

Kaavoitus

- Kaavoituskatsaus: Yleiskaavallisen ohjelman tavoitteet jossa viherrakenne mainittu sisällön tavoitteeksi.

Ympäristöohjelma

- Ilmasto- ja ympäristöohjelma 2021-25
 - Monimuotoisuutta tukevia hoitokäytäntöjä viheralueilla, tuetaan ekologisten käytävien olemassaoloa.

- Pää tavoitteet mm:
 - Kukoistava luonnon monimuotoisuus: Luonnon monimuotoisuuden tilaa ylläpidetään ja parannetaan kaupungin alueella.
 - Lähivesistä huolehtiminen: Kaupungin alueella sijaitsevien vesistöjen, rannikko- ja pohjavesien tilaa ylläpidetään ja parannetaan.

Viherrakennesuunnitelma tmv.

- Varsinaisten asemakaavassa puistoiksi tai viheralueiksi osoitettujen alueiden lisäksi viheralueiksi hoitaa erilaisia Salon kaupungin omistamalla maa-alueella sijaitsevia perinnebiotooppeja kuten ketoja ja niittyjä.
- Salonjoen ranta-alueiden kehittämissuunnitelma 2023.
- Mikkola, Susanna. Salon Vähänjoen puistot. Jokivarren virkistysalueiden analyysi ja ideasuunnitelma sekä Anisten perhepuiston yleissuunnitelma. 2018.
- Yleiskaavalliseen ohjelmaan valmistellaan maisema/viherrakenneselvitys taustamateriaaliksi.
- Olevat metsäsuunnitelmat tehty virkistyskäyttö huomioiden.
- Teijon kansallispuiston aineistot.
- Salon Urheilupuiston yleissuunnitelma 2004.
- Erilaiset puustokartoitukset osalta keskustan aluetta.

YMPÄRISTÖOHJELMA: Salon kaupungin Ilmasto- ja ympäristöohjelma 2021-2025

21(23)

Monimuotoinen luonto

Tavoitetila 2025: Salon kaupungin luonnon monimuotoisuudelle tärkeimpien kohteiden tulevaisuus näyttäytyy positiivisena. Viher- ja katualueiden kehittämistyö on lisännyt monimuotoisuutta myös jokapäiväisissä ympäristöissä. Salolaiset nauttivat kattavasta viher- ja ulkoilualueverkostosta, jolla on positiivinen vaikutus hyvinvointiin.

Ohjelmakaudella tunnistetaan ja hoidetaan luonnon monimuotoisuudelle tärkeimmät perinnebiotoopit sekä kehitetään monimuotoisuutta tukevia hoitokäytäntöjä kaupungin viheralueilla. Samalla tuetaan tärkeiden ekologisten käytävien olemassaoloa. Kaupungin metsiin sovelletaan metsäkuviokohtaisesti ja metsäsuunnitelmissa esitetyjä tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä. Kattavien luonnon virkistyskäyttö- ja ulkoilumahdollisuuksien takaamiseksi määritellään kaupungissa selkeä alueiden ylläpidon ja kehittämisen työnjako.

Avaintoimenpiteet

Toimenpide	Tavoite	Vastuutaho
Kehitetään kaupungin viher- ja katualueiden luonnon monimuotoisuutta tukevia hoitokäytäntöjä.	Salon kaupungin omistamilla alueilla on kaksinkertaistettu pinta-ala, jota hoidetaan monimuotoisuutta turvaten/edistään.	Yleisten alueiden ylläpito ja kehittäminen
Tunnistetaan luonnon monimuotoisuudelle tärkeimmät perinnebiotooppi-kohteet, laaditaan hoitosuunnitelmat ja viedään kohteet hoidon piiriin.	Kaupungin omistamilla alueilla olevat perinnebiotoopit on kartoitettu ja niille on laadittu hoitosuunnitelmat vuoteen 2024 mennessä.	Yleisten alueiden ylläpito ja kehittäminen
Laajennetaan asukkaiden mahdollisuuksia ulkoilu- ja virkistyspalveluiden hyödyntämiseen.	Kuntalaiset ovat tietoisia Salon kaupungin ulkoilu- ja virkistyskohteisiin liittyvistä ajankohtaisista asioista. Kohteissa on saatavilla tietoa luonto- ja kulttuuriympäristöstä. Asukkaiden luontosuhteen muodostumista on vahvistettu.	Kaupunkikehityspalvelut, Sivistyspalvelut, Rakennus- ja ympäristövalvonta

Esimerkkejä toimenpiteistä, joilla tavoitetilan saavuttamista edistetään

Toimenpide	Tavoite	Vastuutaho
Salon yleiskaavallisen ohjelman (YKO) yhteydessä tarkastellaan ekologista ja virkistysalueiden verkostoa.	Työ on edennyt YKO:n kokonaisuukaatulan mukaisesti. Strateginen suunnitelma, jossa osoitetaan keskeinen ekologinen ja virkistysalueverkosto Salon kaupungissa, on laadittu. Selvityksin on kartoitettu tärkeimmät luonnon ydinalueet, luonnon monimuotoisuuskohteet ja ekosysteempipalvelut sekä niihin liittyvät arvot. Edellä mainittujen lisäksi alueiden hoidon suunnittelua strategisella tasolla on edistetty.	Maankäyttö- palvelut /Yleiskaavoitus
Kaupungin puistometsien hoidossa huomioidaan ilmasto- ja ympäristötavoitteet ja -näkökohdat.	Seuraaviin metsänhoitosuunnitelmiin on sisällytetty ja niiden valmistelussa on huomioitu ilmasto- ja ympäristötavoitteet ja -näkökohdat. Metsähoitosuunnitelmat tehdään erikseen talousmetsille ja puistometsille. Talousmetsien osalta on jatkettu neuvotteluja METSO-ohjelmaan liitettävistä kohteista.	Maankäyttö- palvelut/ Tonttipalvelut, Yleisten alueiden ylläpito ja kehittäminen / Viheralueitiimi
Kartoitetaan kaupungin omistamien metsien alueella sijaitsevat ojitetut suoalueet, jotka on mahdollista ennallistaa.	Ennallistettavaksi soveltuvat ojitetut suoalueet on tunnistettu ja ennallistamissuunnitelmat tehty vuoteen 2024 mennessä.	Maankäyttöpalvelut
Vieraslajeja torjutaan määrätietoisesti.	Mahdollisuudet vieraslajien torjuntaan Salon kaupungin alueella on selvitetty ja tunnistetut toimenpiteet toteutettu. Kaupungin kiinteistöillä sijaitsevat suunnitelmissa määritellyt vieraslajit (esim. kurturuusu) on poistettu vuoteen 2022 mennessä.	Maankäyttöpalvelut , Yleisten alueiden ylläpito ja kehittäminen
Määritellään kaupunkiorganisaatiossa luonto- ja virkistyspalveluiden työnjako ja resursointi sekä luodaan kokonaisvaltainen kehityssuunnitelma.	Työn organisoiminen ja suunnitelman laatimisen avulla on kehitetty määrätietoisesti Salon alueen luonto- ja virkistyspalveluita asukkaiden käyttöön.	Kaupunkikehityspalvelut, Sivistyspalvelut, Rakennus- ja ympäristövalvonta

Kehityspolun seurannan mittarit

- Hoidettujen perinnebiotooppien ja niittyjen osuus kokonaispinta-alasta (%)
- Viher- ja retkeilyalueiden kunnossapidon määrärahat (€/asukas)

Salon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelma 2021–2025

Kaarina

Kaupunkistrategia

- Kaupunkistrategia 2023-30:

”Tavoitteet: Luonto- ja viheralueet lähellä ja saavutettavia.”

”Strategia ohjaa ilmasto-ohjelman tavoitteita sekä ilmasto-ohjelmaa täydentävä lähiluontomme monimuotoisuutta edistävä ohjelma (LUMO-ohjelma).”

Kaavoitus

- Kaavoitusohjelma: *”Luonnon ja viheralueiden saavutettavuuteen ja etäisyyteen asuinalueista on kiinnitettävä kaavoituksessa erityistä huomiota.”*

Ympäristöohjelma

- Kaarinan kaupungin ilmasto-ohjelma 2030,
- Kaarinan asunto- ja maapoliittinen ohjelma 2022-2025 (*”Maanhankinnassa pyritään ensisijaisesti vapaaehtoiisiin kauppoihin. Raakamaanhankinnan lisäksi kaupunki ostaa sellaisia asemakaavoitettuja katu- ja viheralueita, jotka eivät kuulu ilmaisluovutuksen piiriin.”*),
- Kaarinan viherpalveluohjelma 2023-2032,
- Maankäytön ohjelma 2019-2025 sis. mm. kansallinen kaupunkipuisto.

Viherrakennesuunnitelma tmv.

- Avointen viheralueiden kehittämissuunnitelma (tulossa vuonna 2023)
- Tekeillä rakennemalli, tavoitteena kestävä kaupunkirakenne vuonna 2035 ja viherverkon luominen kaupunkiseudulle.

Kaarina strategia 2023-2030

Yhdessä paras Kaarina

Kaarina-strategia
2023-2030

Kaupunginvaltuuston päätös 5.9.2022

Kaarina

Strategian ilmastovaikutusten arviointi

- Yhdessä voimme olla paras! Kaarinan tavoitteena on olla Suomen ensimmäinen kunta, joka saavuttaa 80 %:n päästövähennyksen vuoden 2007 asukaskohtaiseen päästötasoon verrattuna.
- Strategia ohjaa ilmasto-ohjelman tavoitteita tunnistamalla ympäristön merkittävän roolin yritysten menestymisessä, terveellisessä asumisessa ja hyvinvoinnin lähteenä kuntalaisille. Kaupungin ympäristöratkaisujen tulisi tukea myös yrityksiä ja samalla haastaa niitä toteuttamaan ympäristöystävällisiä ratkaisuja omissa tuotteissaan ja tuotannossaan.
- Strategiassa määritettyjen arvojen mukaisesti toimimme yhdessä avoimesti ja rohkeasti sen eteen, että Kaarina on koti kaikille. Käytännössä tätä voitaisiin edistää esim. laatimalla ilmasto-ohjelmaa täydentävä lähiluontomme monimuotoisuutta edistävä ohjelma (LUMO-ohjelma).
- Menestystekijänä tunnistetut sujuvat liikenne yhteydet kattavat myös julkisen liikenteen ja pyöräilyn palvelut tukien siten vahvasti yhteisiä ilmastotavoitteitamme. Sijaintimme Saaristomeren valuma-alueella tuo meille vastuun osallistua rannikkovesien tilan parantamiseen ja tähän strategia tarjoaa vahvaa tukea, sillä ympäristövastuu ja ympäristötietouden edistäminen on tunnistettu siinä merkittävänä tekijänä.
- Kaupungin uusi strategia ohjaa resursseja tarpeellisiin ja ennaltaehkäiseviin palveluihin, ja siten tukee sekä mahdollistaa ilmasto-ohjelman toteuttamista tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi se kannustaa miettimään yhdessä aidosti rohkeita avauksia, joilla voidaan parantaa ympäristömme tilaa, estää luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä sekä lisätä hyvinvointia.

Kaarina on houkutteleva ja kilpailukykyinen paikka asua, yrittää ja tehdä työtä

Missä meidän pitää ainakin onnistua, jotta päämäärä toteutuu?

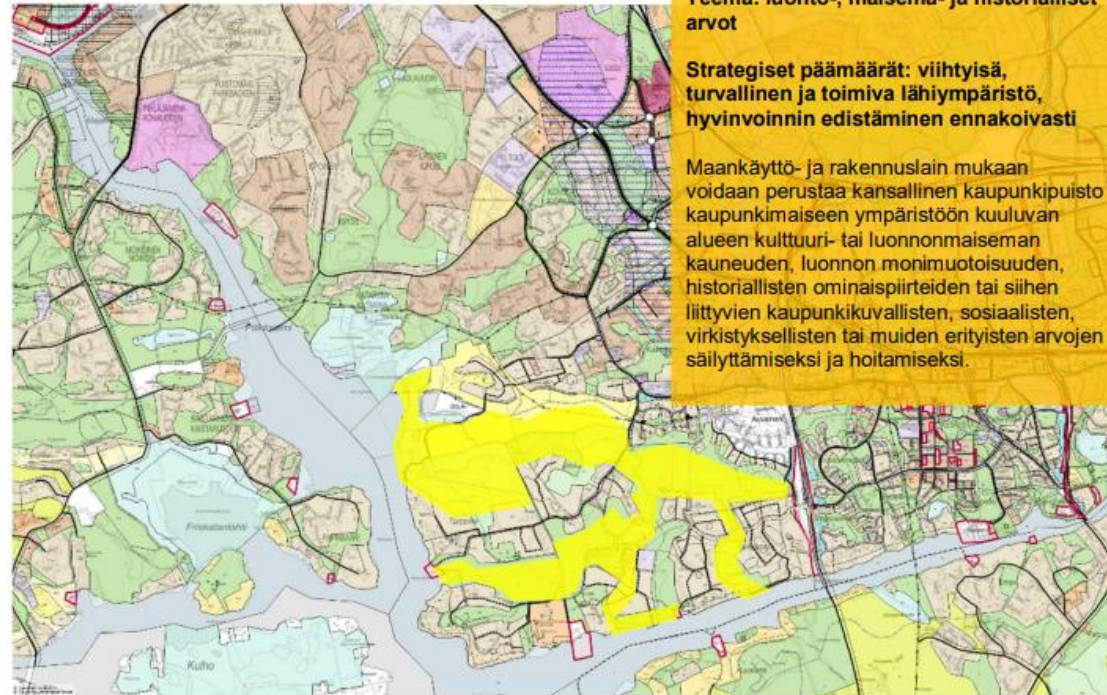
- Asumismahdollisuudet ja asuinalueet ovat monimuotoisia
- Kaarina on turvallinen ja viihtyisä kaikille
- Luonto ja viheralueet ovat lähellä ja saavutettavia
- Kaarina tekee vastuullisia ympäristöratkaisuja sekä edistää ympäristötietoisuutta
- Liikenne yhteydet ovat sujuvia
- Kaarina luo kilpailukykyiset olosuhteet elinkeinotoiminnalle ja kannustaa yrittäjyyteen
- Kaarina on Varsinais-Suomen yritysystävällisin kaupunki
- Kaarinan työnantajakuva on myönteinen ja meillä on hyvä tehdä työtä
- Kaarina ylläpitää ja kehittää henkilöstön osaamista
- Kaarina on lapsi- ja perhemyönteinen kaupunki, jossa on hyvä kasvaa ja oppia

Maankäytön ohjelma 2019-2025

- Kansallinen kaupunkipuisto esille.
- Kaikissa ohjelmassa mainituissa kehittämiskohteissa on säilytettävä riittävät viherväylät, jotta kuntalaisten virkistyspalvelut eivät heikkene.
- Täydennysrakentaminen ei saa heikentää viheralueiden käyttöä.

24.6.19

Kansallinen kaupunkipuisto

Kansallinen kaupunkipuisto

Kehitettävät ulkoilualueet

Teema: luonto-, maisema- ja historialliset arvot

Strategiset päämäärät: viihtyisä, turvallinen ja toimiva lähiympäristö, hyvinvoinnin edistäminen ennakoivasti

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan voidaan perustaa kansallinen kaupunkipuisto kaupunkimaiseen ympäristöön kuuluvan alueen kulttuuri- tai luonnonmaiseman kauneuden, luonnon monimuotoisuuden, historiallisten ominaispiirteiden tai siihen liittyvien kaupunkikuvallisten, sosiaalisten, virkistysellisten tai muiden erityisten arvojen säilyttämiseksi ja hoitamiseksi.

Kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Lemunniemeen on tehty valtuustoaloite.

Kansalliseen kaupunkipuistoon voidaan osoittaa alueita, jotka on kaavoitettu puistoksi, virkistys- tai suojelualueeksi, arvokkaaksi maisema-alueeksi tai muuhun kansallisen kaupunkipuiston tarkoituksen kannalta sopivaan käyttöön. Puistoon osoitetaan ensi sijassa kunnan, valtion tai muun julkisyhteisön omistuksessa olevia alueita. Muita alueita puistoon voidaan ottaa omistajan suostumuksella. Kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta päättää ympäristöministeriö. Puisto perustetaan kunnan hakemuksesta. Perustamispäätöksessä voi olla määräyksiä alueen olennaisten arvojen säilyttämiseksi. Muut alueen hoidon ja käytön kannalta tarpeelliset määräykset annetaan kunnan laatimassa hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Sen hyväksyy ympäristöministeriö. Kansalliseen kaupunkipuistoon kuuluvan alueen kaavoituksessa ja muussa suunnittelussa on otettava huomioon puistoa koskevat määräykset. Lemunniemen keskeiset virkistysalueet on merkitty karttaan keltaisella. Puiston pitää liittyä Pitkänsalmen rannan kautta Aurajoen varrella ja Ruissalossa olevaan Turun kansalliseen kaupunkipuistoon. Puisto voi jatkua soveltuvin osin Kuusistonsalmen rantaan Piikkiönlahdelle päin. Ensin selvitetään perustamispäätöksen vaikutukset alueen maankäyttöön. Sen jälkeen päätetään mahdollisen hakemuksen valmistelusta.

Raisio

Kaupunkistrategia

- Kaupunkistrategia 2035:

”Kestävyyden, ekologisuuden ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen toiminnassa ja päätöksenteossa.”

Kaavoitus

- Kaavoituskatsaus 2022

”Tavoitteiden viiteen kokonaisuuteen kuuluvat: toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen, tehokas liikennejärjestelmä, terveellinen ja turvallinen elinympäristö, elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat ja uusiutumiskykyinen energianhuolto.”
”Teknistaloudellisten seikkojen lisäksi kaavoituksessa tulee entistä merkittävämmiin ottaa huomioon luonnonympäristöön, ihmisten sosiaaliseen elämään ja kaupunkikulttuuriin liittyviä piirteitä.”

Ympäristöohjelma

- Ilmastosuunnitelma 2030: ” Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen lisäksi hiilen sidonta ja metsien kestävä käyttö ovat tärkeitä ilmastomuutoksen hillinnän keinoja”
- Ympäristöohjelma luonnosvaiheessa, tavoitteena hyväksyminen kevään 2023 aikana. (Ilmastolain mukaisen ilmastosuunnitelman vaatimukset täyttävä toimenpideohjelma.) Ympäristöohjelmaan on nostettu myös luonnon monimuotoisuus ja ilmastomuutokseen sopeutuminen mukaan tavoitteisiin ja toimenpiteisiin.

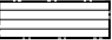
Viherrakennesuunnitelma tmv.

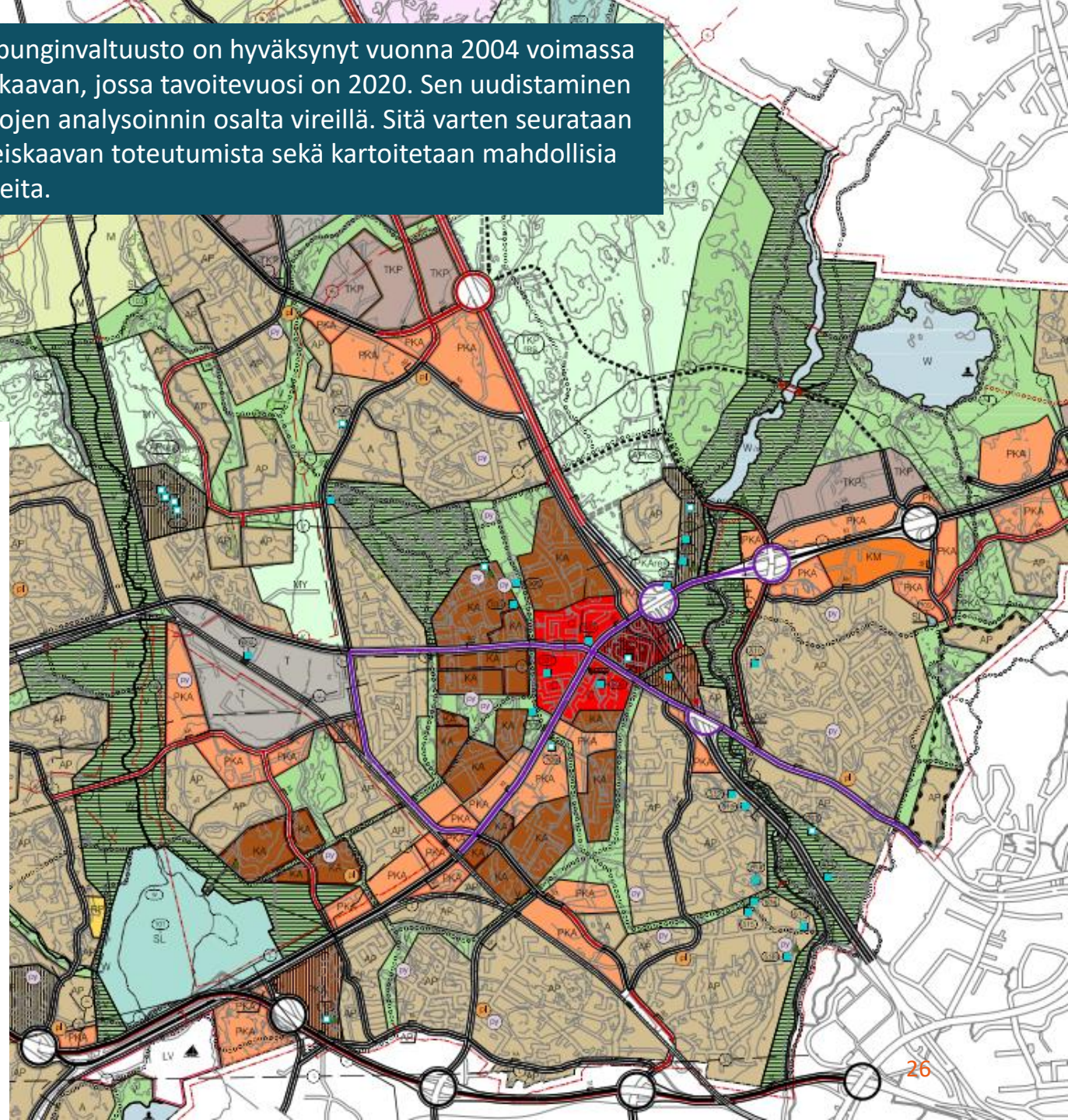
- Lukuiset puistosuunnitelmat.
- Raision keskustavision: viherrakenne selvitetty
 - Saavutettavat vihertilat ympäri vuoden
 - Keskustarakenne kehittyy uuden vehreän keskuspuiston ympärille.

KAAVOITUS: Raisen yleiskaava 2020

- Virkistys- ja viheraluekokonaisuudesta luodaan koko kaupunkiseudun kattavien ulkoilureitistön ja -alueiden verkko.

Raisen kaupunginvaltuusto on hyväksynyt vuonna 2004 voimassa olevan yleiskaavan, jossa tavoitevuosi on 2020. Sen uudistaminen on lähtötietojen analysoinnin osalta vireillä. Sitä varten seurataan nykyisen yleiskaavan toteutumista sekä kartoitetaan mahdollisia muutostarpeita.

V	Virkistys- ja viheralue. Aluetta tulee hoitaa luonnonominaisuuksiin ja hyvin metsänhoitosuosituksiin tukeutuen. Maisemaa olennaisesti muuttavaa maanrakennustyötä tai muuta siihen verrattavaa ei saa suorittaa.
SL	Luonnonsuojelualue. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Suojeluarvojen säilyttämistä tai palauttamista koskevia toimenpiteitä saa alueella suorittaa. Aluetta saa käyttää virkistykseen suojelun tavoitteita haittaamatta. Mahdolliset vesialueet tulee säilyttää vähintään nykyisen laajuisina.
M	Maa- ja metsätalousvaltainen alue. Alueelle saa rakentaa vain maa- ja metsätaloutta palvelevia rakennuksia.
MU	Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta. Alueelle saa rakentaa vain maa- ja metsätaloutta palvelevia rakennuksia olemassa olevia talouskeskuksia täydentäen.
MY	Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Alueelle saa rakentaa vain maa- ja metsätaloutta palvelevia rakennuksia haittaamatta ympäristöarvojen säilymistä.
W	Vesialue. Alueen ominaisuuksia parannetaan virkistykseen tarpeet ja maiseman luonne huomioon ottaen.
W/s	Vesialue, jolla ympäristö säilytetään.
	Maisemallisesti arvokas alue. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon maa- ja metsätalouden tarpeet ja sovitettava toimenpiteet siten, ettei seudullisesti arvokkaan maisemakokonaisuuden arvoja heikennetä. Arvot on kuvattu tähän yleiskaavakarttaan liittyvässä selostuksessa.
	Alue, jolla on säilytettävää ympäristöarvoja. Alue on suunniteltava ja toteutettava siten, että rakentaminen soveltuu arkkitehtuuriltaan olemassa olevaan rakennuskantaan, ja että luonnonympäristön piirteet säilytetään.
	Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue, jolla ei saa heikentää v. 2003 tehtyjen selvitysten perusteella havaittujen liito-oravien elinolosuhteita. Liito-oravien esiintyminen alueella tulee tarkistaa yksityiskohtaisemman kaavoituksen tai rakentamisen yhteydessä.

Naantali

Kaupunkistrategia

- Kaupunkistrategia 2026: ei sisällä viherrakennetta

"Huomioimme Naantalin lähiympäristön ja luonnon kaavoituksessa ja rakentamisessa."

"Saaristokaupunki"

"KESTÄVÄ ELÄMÄNTAPA Naantali toimii vastuullisesti ympäristön hyväksi."

Kaavoitus

- Kaavoitusohjelma:
 - Naantalin ympäristöohjelman 2020-2024 strategisia tavoitteita edistetään kaikilla kaavatasoilla. Ohjelmassa on kaavoitukseen ja maankäyttöön liittyviä tavoitteita erityisesti yhdyskuntarakenteen, virkistysalueiden ja –yhteyksien, luonto- ja maisema-arvojen, rakentamisen laadun, viisaan liikkumisen, energia- ja jätejärjestelmien sekä hulevesien hallinnan osalta.
 - Rakentamista ohjataan kaavoituksella siten, että lähiympäristö ja luonto otetaan huomioon ja vahvistetaan kestävää elämäntapaa.
 - Luonnonmaa tarjoaa luonnonläheistä asumista ja virkistäytymistä
 - Luonnonmaan osayleiskaavatyössä tarkastellaan mm. Luonnonmaan vetovoimatekijöitä, keskeisten osien maankäyttöä ja rakennettavien alueiden suhdetta viheralueisiin, palveluverkkoa ja joukkoliikenteen kehittämismahdollisuuksia. Tavoitteita asettaa myös Ympäristöohjelma: luonnon- ja lähivirkistysarvot, saaristomaiseman säilyttäminen, puisto- ja viheralueverkoston ylläpitäminen ja kehittäminen, viisas liikkuminen ja yhdyskuntarakenne sekä hiilinielujen sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen.

Naantali

Ympäristöohjelma

- Naantalin ympäristöohjelma 2020-24: maankäytössä huomioidaan viherverkostot ja ekologiset yhteydet, lisäksi myös ekologinen rakentaminen, varautuminen ja sopeutuminen ilmastomuutokseen, luonnonsuojelu ja vieraslajien torjunta, puistot ja viheralueet, metsät.
- Ympäristöohjelman asettamat tavoitteet:
 - Hiilijalanjäljen tarkastelumallien kehittäminen kaavoituksessa (ympäristöohjelma 2020-2024)
 - Kansallisen kaupunkipuiston perustamisedellytysten selvittäminen (ympäristöohjelma 2020-2024)
 - Sinivierherkertoimen tai vastaavien ohjauskeinojen käytön selvittäminen kaavoituksessa (ympäristöohjelma 2020-2024)
- Naantalin ilmastotiekartta HINKU: ilmastomuutoksen hillintä ja sopeutuminen

Asunto- ja maapoliittinen ohjelma

- Maisemallisesti ja virkistyksellisesti arvokkaita ranta- ja kallioalueita sekä viheralueita vaalitaan osana Naantalin puutarhakaupunkia. Merellisen ympäristön hyödyntämisessä huolehditaan merialueen hyvästä tilasta. Virkistysalueiden riittävyys ja luonnon monimuotoisuus turvataan. Virkistys- ja ulkoilureitistön jatkuvuus ja ekologiset käytävät varmistetaan.
- ekologinen kestävyys: Kestävän kehityksen edistäminen, Ekologinen rakentaminen, energiantuotantotavat ja älykkäät ratkaisut, Ilmastomuutokseen varautuminen, Liikkuminen

Viherrakennesuunnitelma tmv.

” Kaupungin hoidossa olevia puisto- ja liikenneviheralueita hoidetaan valtakunnallisen viheralueiden hoitoluokituksen mukaan.”

” Taajama-alueiden ulkoilu- ja virkistysmetsiä hoidetaan puistometsinä, jolloin hoidon kannalta tärkeitä tekijöitä ovat viihtyisyys, monimuotoisuus ja turvallisuus. Talousmetsiä hoidetaan metsänhoitoyhdistyksen laatiman suunnitelman mukaan, joka takaa metsien pysyvän elinvoimaisina, terveinä ja tuottavina.”

- Viheryksikön toimenpiteet:
 - Hiilinielujen määrän selvittäminen,
 - Joutomaiden/peltojen luonnontilaistaminen.

Loimaa

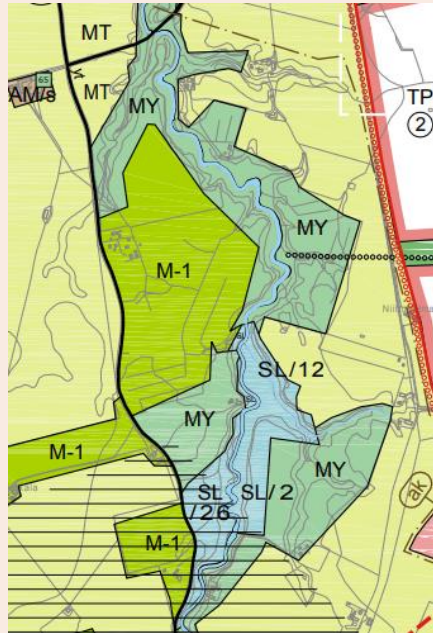
Kaupunkistrategia

- 2022-25: ei sisällä viherrakennetta

”Toimimme luotettavasti ja johdonmukaisesti sekä kehitämme kaupunkia taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla.”

Kaavoitus

- Erityisesti Loimaan keskeisten alueiden osayleiskaava, jossa virtavesien ympäristöt merkinnällä: ”Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja”

Ympäristöohjelma

- Loimaan ja Oripään pohjavesialueiden suojelusuunnitelma

Viherrakennesuunnitelma tmv.

- Viheralueiden hoitoluokituksessa alueet on jaettu kolmeen luokkaan.
- Kaupungin omistamien metsien hakkuu- ja hoitosuunnitelmat laaditaan hyväksytyn metsäsuunnitelmien mukaisesti. Metsien käsittelyssä pyritään huomioimaan kaupungin laajentuminen ja metsien virkistyskäyttö sekä luontoarvot.
- Puistokummitoiminta: Loimaan kaupunki aloittaa puistokummitoiminnan Loimaalla syksyllä 2022. Puistokummitoiminta antaa mahdollisuuden osallistua oman asuin ympäristön hoitamiseen.

LOIMAAN KAUPUNKI

LOIMAAN KESKEISTEN ALUEIDEN

OSAYLEISKAAVA

V

VIRKISTYSALUE.

VU

URHEILU- JA VIRKISTYSPALVELUJEN ALUE.
Alueelle saa sijoittaa urheilu-, virkistys- ja vapaa-ajantoimintoja palvelevia rakennuksia ja rakennelmia.

EV

SUOJAVIERHALUE.
Alue tulee pitää metsitettynä tai istutettuna.

SL

LUONNONSUOJELUALUE.
Alueelle ei saa rakentaa (MRL 43 §).
Luonnonsuojelulain nojalla perustettu tai perustettavaksi tarkoitettu luonnonsuojelualue.
Numerointi viittaa kaavaselostuksen liitteeseen 5.

M-1

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE.
Alue on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön. Aluetta voidaan käyttää lisäksi haja-asutukseen, ulkoiluun ja virkistykseen pääasiallista käyttötarkoitusta vaikeuttamatta. Haja-asutuksen uudisrakennukset on pyrittävä sijoittamaan olemassa olevan asutuksen ja tiestön yhteyteen metsäsaarekkeisiin. Uuden rakennuspaikan vähimmäiskoosta haja-asutusalueella määrätään kaupungin rakennusjärjestyksessä. Rakennusten on sopeuduttava sijoitukseltaan, kooltaan, muodoltaan, värykseltään ja materiaaleiltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja maisemaan turmelematta luonto- ja ympäristöarvoja. Rakennettavat tiet ja yhdyskuntateknisen huollon verkostot tulee sopeuttaa ympäristöön sekä sijainniltaan että rakenteiltaan. MRL 72 §:n mukaisella ranta-alueella muu kuin 72 § 3 mom. mukainen rakentaminen on kielletty. Ranta-alueella olevia saunoja saa korjata ja tuhoutuneiden tilalle rakentaa uuden.

M-2

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE.
Alue on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön. Aluetta voidaan käyttää lisäksi ulkoiluun ja virkistykseen pääasiallista käyttötarkoitusta vaikeuttamatta.

MT

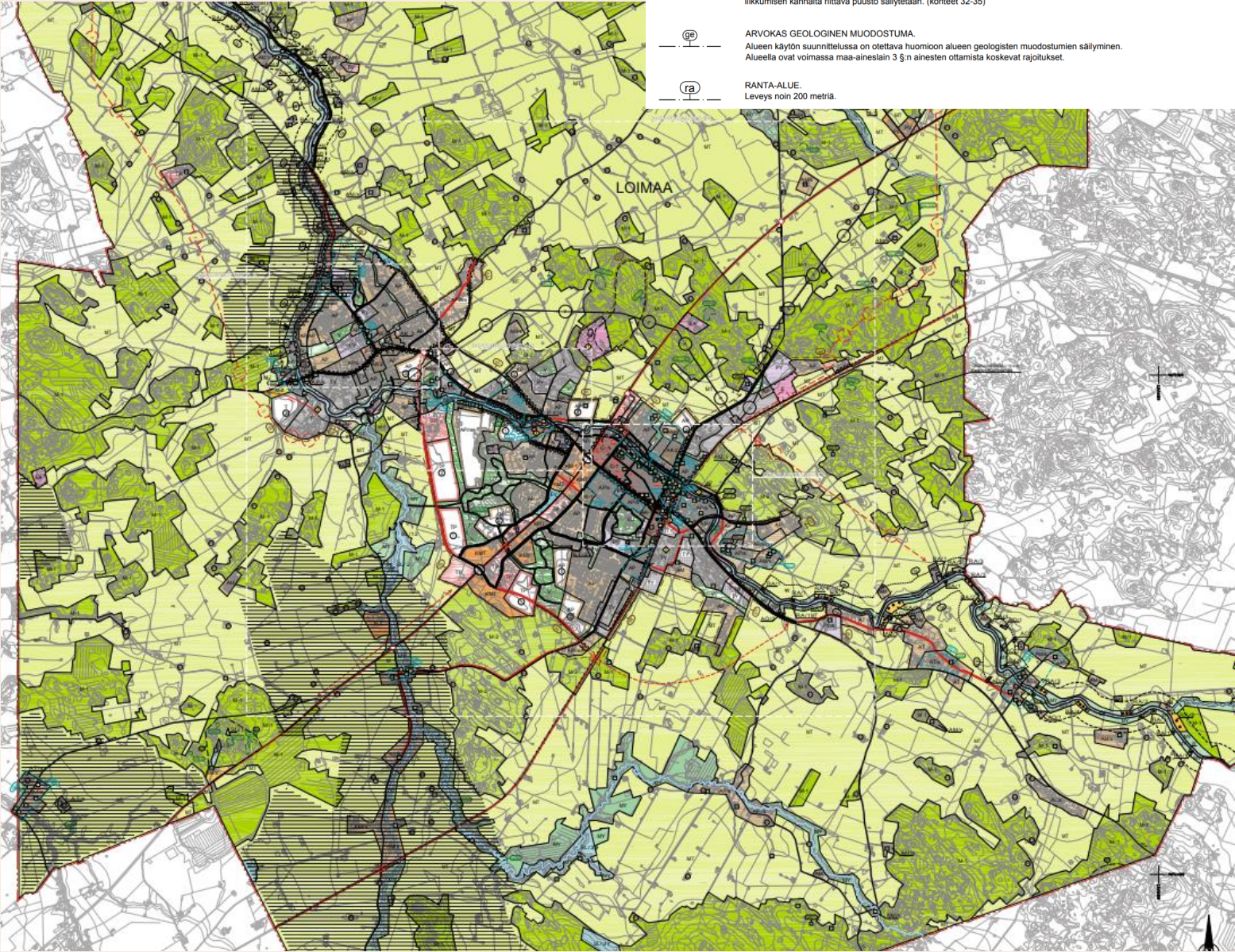
MAATALOUSALUE.
Alue on tarkoitettu pääasiassa maatalouskäyttöön ja tavoitteena on säilyttää laajat peltoalueet avoimina maisematiloina ja pääosin rakentamattomina. Aluetta voidaan käyttää lisäksi haja-asutukseen pääasiallista käyttötarkoitusta vaikeuttamatta. Uudisrakentaminen on sijoitettava olemassa olevaan rakennuskannan yhteyteen tai metsäsaarekkeisiin. Uuden rakennuspaikan vähimmäiskoosta haja-asutusalueella on annettu yleismääräys. Rakennusten on sopeuduttava sijoitukseltaan, kooltaan, muodoltaan, värykseltään ja materiaaleiltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja maisemaan turmelematta luonto- ja ympäristöarvoja. Rakennettavat tiet ja yhdyskuntateknisen huollon verkostot tulee sopeuttaa ympäristöön sekä sijainniltaan että rakenteiltaan. MRL 72 §:n mukaisella ranta-alueella muu kuin 72 § 3 mom. mukainen rakentaminen on kielletty. Ranta-alueella olevia saunoja saa korjata ja tuhoutuneiden tilalle rakentaa uuden.

MY

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON ERITYISIÄ YMPÄRISTÖARVOJA.
Alue on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Merkinnällä on osoitettu rakentamisesta vapaita ranta-alueita, joilla rakennusoikeus on siirretty muualle. MRL 72 §:n mukaisella ranta-alueella muu kuin 72 § 3 mom. mukainen rakentaminen on kielletty. Ranta-alueella olevia saunoja saa korjata ja tuhoutuneiden tilalle rakentaa uuden. Alueella tehtäviin merkittävästi maisemaa muuttaviin toimenpiteisiin vaaditaan maisematyöluupa (MRL 128§).

W

VESIALUE.

luo/4

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA ERITYISEN TÄRKEÄ ALUE.

Alueen käyttöä suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen ja lajesiintymien säilyttämisedellytykset. Kohdenumerointi viittaa kaavaselostuksessa olevan arvokkaiden luontoluokkonaisuuksien luetteloon.

luo-1/ko

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA ERITYISEN TÄRKEÄ ALUE.

Alue, jonka puusto tulee säilyttää tai hoitaa sitä niin, että liito-oravan pesäpuut ja niitä suojaavat puut sekä liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään. (kohteet 32-35)

ge

ARVOKAS GEOLOGINEN MUODOSTUMA.

Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen geologisten muodostumien säilyminen. Alueella ovat voimassa maa-aineslain 3 §:n aneusten ottamista koskevat rajoitukset.

ra

RANTA-ALUE.

Leveys noin 200 metriä.

Uusikaupunki

Kaupunkistrategia

”Tavoite: Vetovoimainen ja ympäristövastuullinen kaupunki”

Kaavoitus

- Yleiskaavojen uudistus meneillään.
- Ei mainita kaavoitusohjelmassa teemaan liittyvistä tavoitteista.
- Uudenkaupungin osayleiskaava-alueen sini-viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvitys.

Viherrakennesuunnitelma, ohjelmat tmv.

- Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma, jossa sini- ja viheralueverkosto kärkeemoissa
 - Ajatustasolla luonto- ja maisemaselvitysten vienti paikkatiedoksi.
 - Puustos suunnitelman tarve keskusta-alueella.
 - Myllymäen arboretumin, muiden keskusta-alueen puistojen sekä Velhoveden reitin ja Sirppujoen profiilinnosto.

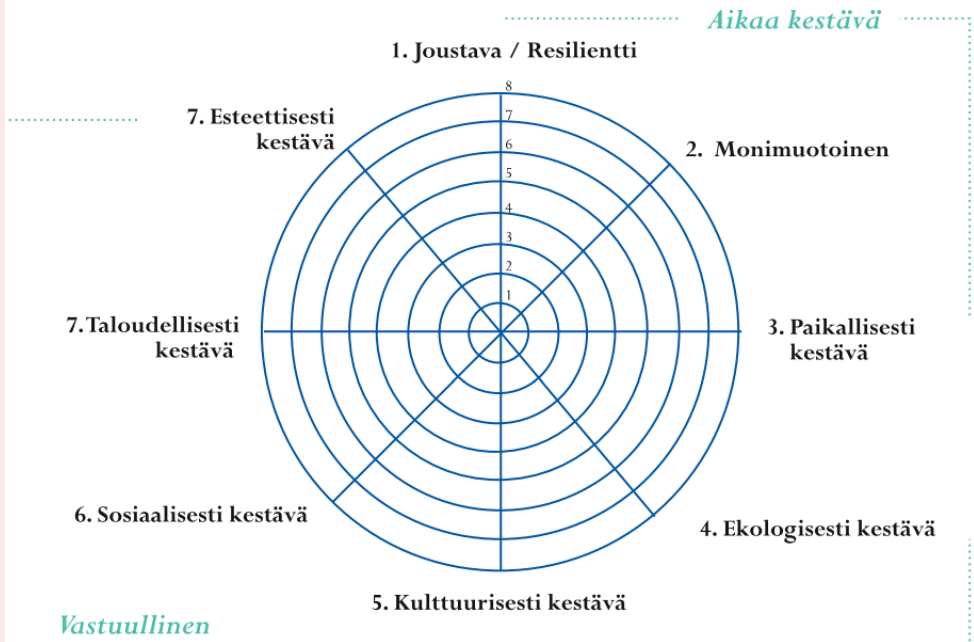
”Arkkitehtuuripoliittikka koskettaa niitä päätöksiä, joita teemme kokonaisympäristömme ja sen rakennusten suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa. Ohjelma nivoutuu myös kaupungin strategiaan ja muihin tulevaisuuden suunnitelmiin, kuten keskustan kehittämisohjelmaan. Kiteytettynä ohjelma sisältää rakennetun ympäristön laatutavoitteita ja konkreettisia toimenpiteitä, joilla haluttu laatu saavutetaan.”

TOIMENPITEITÄ JA
SUOSITUKSIA

- >> Esteettömän luontopolun rakentaminen ja kosteikon toteutus Kasarminlahdelle
- >> Keskusta-alueen puustosuunnitelma ja Myllymäen arboretumin merkityksen nosto
- >> Taajamametsien kunnossapitoluokituksen toteuttaminen ja Hiun hulevesipuiston perustamisen edellytysten tutkiminen
- >> Selkämeren kansallispuiston ja Velhoveden hyödyntäminen matkailun vetonauloina
- >> Puistojen ja virkistysaluiden konseptointi ja brändäys
- >> Luonto- ja maisemaselvitysten yms. vieminen paikkatietoon ja tiedottamisen lisääminen

KESTAVA

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja rakennetusta kulttuuriympäristöstä huolehtiminen ovat osa arvokkainta perintöä, jonka voimme jälkipolville jättää. Meillä on vastuu varmistaa, että paikat säilyvät merkityksellisinä ja opitut kokemukset siirtyvät.

Hyvä elämä
Viihtyisä kaupunki:
Kaupunkilaisten kohtaamispaikkojen kehittäminen
Kaventuneet hyvinvointierot:
Harrastus-, liikunta- ja kulttuuripalvelujen vaihtoehtojen kehittäminen ja markkinointi

Hallittu kasvu
Kestävä kehitys: Ympäristö, ihminen ja talous otetaan huomioon päätöksenteossa ja toiminnassa

Kehittyvä yhteistyö
Avoin viestintä ja kuntalaisyhteydet

www.ymparisto.fi/velmu
Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma VELMU kerää tietoa vedenalaisten luontotyyppien, lajien ja niiden muodostamien yhteisöjen esiintymisestä Suomen merialueilla. Voit tarkastella tuloksia myös kartalla.

Epävirallinen Makeanvedenaltaan syvyyskartta löytyy karta.uki.fi -sivustolta, myös Natura- ja luonnosuojelualueet kartalla löytyvät samasta osoitteesta.

6. VIHERALUE- JA SINIVERKOSTOT

Uudenkaupungin keuhkot ja suonet - viher- ja vesialueemme. Uudenkaupungin viheralueverkosto nivoo yhteen puistot, virkistysalueet, lähimetsät, kun siniverkosto taas sisältää vesialueet, pienvedet ja rakennettujen alueiden hulevedet. Näillä verkostoilla on valtava merkitys virkistysessä, liikkumisessa, melun suodatuksessa ja hiilidioksidin sitoutumisessa. Verkostojen merkitys myös paikallisille elinkeinoille on kiistaton.

Uudessakaupungissa keskusta-alue kaipaa tuekseen puustosuunnitelmaa. Eri-ikäisrakenteinen, jatkuva kasvatus, takaa sen, että puustoa on aina riittävästi meluntorjuntaan sekä tukemaan hulevesien hallintaa. Profiliinnostoa kaipaa myös Myllymäen arboretum ja muut keskusta-alueen puistot ja Velhoveden reitti ja Sirppujoki. Kyse ei ole niinkään uusien paikkojen rakentamisesta, kuin jo olemassa olevien paikkojen käytön ja arvostuksen lisäämisestä. Arvostuksen lisäämiseen tähtäävä toimi olisi myös luonto- ja maisemaselvitysten vieminen Uudenkaupungin paikkatietoon ja sitä kautta kaikkien luettaviksi.

Uudellakaupungilla voisi olla edellytykset myös kansallisen kaupunkipuiston perustamiselle. Mikään ei ainakaan estä tekemästä sen suuntaista systemaattista työtä puistojen ja virkistysaluiden eteen. Viestinnällä ja markkinoinnilla, kotisivujen rakenteellisella uudistamisella ja erilaisten

teemakarttojen julkaisulla sekä virkistyskohteiden ja -reittien opastuksen lisäämisellä päästäisiin jo hyvään alkuun.

Varsinais-Suomen liitossa on meneillään Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakunta-kaavan laadinta. Kaava käsittelee luonnonarvoja, virkistystä, matkailua sekä luonnonvaroja. Uudenkaupungin viheralue- ja siniverkostot hyötyisivät laajasta kokonaiskuvasta ja eri ohjelmien ja yksittäisten kehittämissankkeiden vaikutusten arvioinnista. Apoli, Hyte, liikkumishjelma, kävelyn- ja pyöräilyn edistämishjelma, matkailu-ohjelma kytkeytyvät vahvasti ympäristöömme ja luontoon. Ajantasainen tilannekuva ja kehittämisen selkeät suuntaviivat auttavat kaikkia hallinnonaloja toimimaan ympäristön parhaaksi.

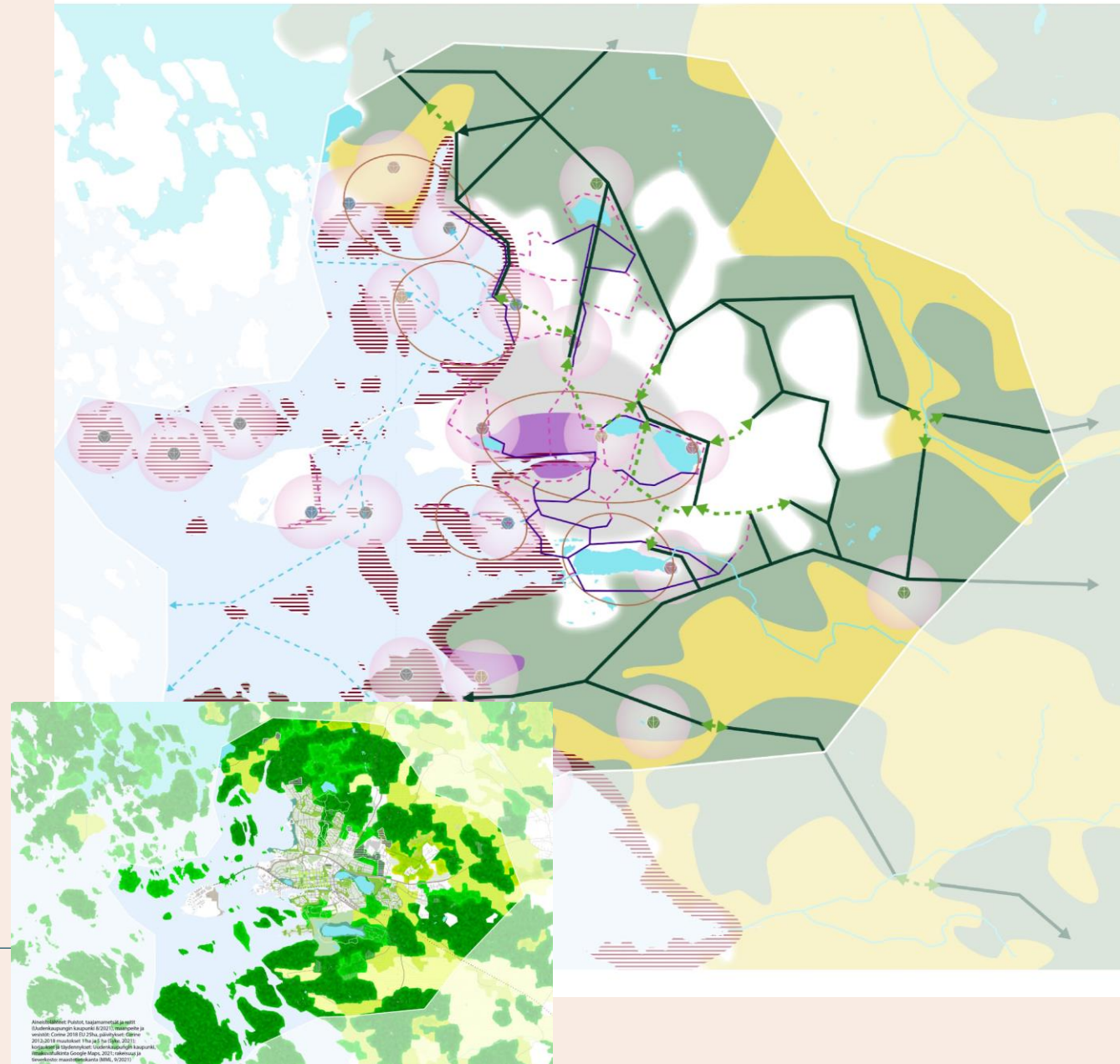
Taajama-alueella sijaitsevat metsät ovat merkittävä osa Uudenkaupungin kaupunkiluontoa ja maisemakuvaa ja ne tarjoavat monenlaista hyvinvointia asukkaille ja kaupungissa vieraileville. Taajamametsällä tarkoitetaan asutuksen keskellä tai välittömässä läheisyydessä sijaitsevaa metsää. Taajamametsää on Uudessakaupungissa yli tuhat hehtaaria. Vuonna 2020 aloitetussa taajamametsien kunnossapitoluokituksessa kuvataan taajamametsien yleisilmettä, käyttötarkoitusta ja kunnossapidon ja hoidon laatutasoa.

Sini-viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvitys.

Osayleiskaavasuunnittelun tueksi on laadittu kaupungin keskustan lähiympäristön sini-viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvitys. Tavoitteena oli turvata alueen tärkeimmät luontoarvot ja ekosysteemipalvelut kaupunkirakenteen tiivistyessä.

Selvityksessä on analysoitu alueen sini-viherrakenne ja sen elinvoimaisuuden ja toimivuuden takaavat puustoiset, avoimet ja veteen liittyvät verkostot paikkatietomenetelmin.

Selvitysalueen sini-viherrakenteessa on havaittu selkeitä eroja keskustan ja väljemmin rakennettujen reunamien välillä. Verkostoissa on havaittu sekä yhtenäisempiä kokonaisuuksia että katkoskohtia sekä kaupunkiympäristössä että sen reunamilla. Verkostot ovat tärkeitä ekosysteemeistä riippuvaisille eliöille, kuten Uudessakaupungissa esiintyvälle liito-oravalle ja erilaisille pölyttäjille. Verkostoihin liittyviä kehitystarpeita on tuotu esiin toimenpidesuosituksissa.

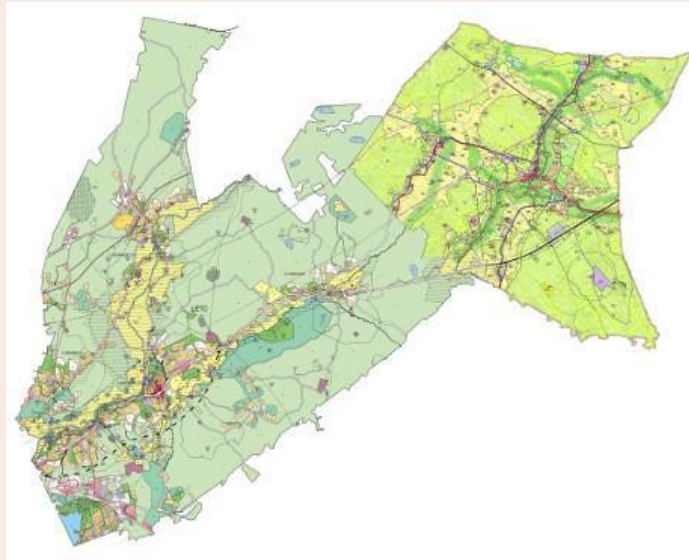
Lieto

Kuntastrategia

- Ei sisällä viherrakennetta
- ”Luonnonläheinen Lieto”

Kaavoitus

- Liedon yleiskaava 2020 (2006)
- Tarvasjoen strateginen yleiskaava (2011)

Ympäristöohjelma

- Pohjavesialueiden suojelusuunnitelma
- Maapoliittisessa ohjelmassa mm.

”Ainoastaan erityisestä syystä kunta ostaa asemakaavoitettua maata itselleen. Nämä ovat muun muassa asemakaavoitetut puistot ja muut viheralueet.”

”Maata hankitaan ja kaavoitetaan myös virkistys- ja suojelutarkoituksiin (mm. liito-oravat, kunnanhallitus 472§/4.12.2017). Maan hankinnassa huomioidaan monimuotoisesti arvokkaat luontoalueet ja varmistetaan riittävät aluevaraukset niiden säilyttämiseksi.”

Parainen

Kaupunkistrategia

- 2035: Ei sisällä viherrakennetta

”Aktiivista vapaa-aikaa vihreässä kaupungissa: luomme kaupungin, joka näyttää vihreämmältä ja jossa on runsaasti vaihtoehtoja aktiivisen vapaa-ajan viettoon. Kohotamme profiiliamme ympäristökysymyksissä ja meillä on selvä kytkös Itämereen”

Kaavoitus

- Paraisten keskustaseudun yleiskaava 2022
- Muut saariston yleiskaavat

Ympäristöohjelma

- Ilmasto- ja ympäristöohjelma on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 27.2.2023. Teemat: Saaristomeri, luonnon monimuotoisuus, liikkuminen, energia sekä yhteistyö, viestintä ja kasvatus. Viherrakenteeseen liittyvinä tavoitteena mm. luontokadon torjunta ja Saaristomeriden tilan parantaminen siten, että lähialueiden vesien tila on ekologisen luokituksen mukaisesti hyvä.

Viherrakennesuunnitelma tmv.

- Metsänhoitosuunnitelma 2019-2028, päivitystarve selvitetään 2023.
- Useat puistosuunnitelmat, esim. Keskuspuiston alueella.
- Viheralueohjelman suunnittelu tarkoitus aloittaa 2023.
- Useat Natura-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat, esim. Långviken, Mustfinnträsket, Saaristomeriden osalta valmistumassa keväällä 2023.
- Useat viheralueisiin ja Saaristomeriden hoitoon liittyvät hankkeet, esim.
 - Paraisten polut (2017), selvitys luontopolkujen ja virkistysreittien kunnostustarpeista ja jatkokehittämisestä,
 - Paraisten helmet (2020-2023), edistetään luonnon monimuotoisuutta ja parannetaan elinympäristöjen tilaa, esim. perinnebiotooppien ja metsien kunnostus- ja hoitotöitä, luontokartoituksia,
 - Pienvesi-Helmi tarkoitus aloittaa 2023, purojen ja lähteiden kartoittaminen ja kunnostaminen, mikä edesauttaa luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä,
 - MÅSSE (2022-2023), pienyrittäjien tukeminen saariston kestävässä kehitykseen ja Saaristomeriden tilan parantamiseen tähtäävissä toiminnoissa
 - Saaristomeriden tilan parantamiseen tähtäävät yhteishankkeet, mm. ”Ruokohelmi” ja ”Järviruoko hyötykäyttöön”, joissa kokeillaan järviruon leikkuuta ja hyötykäyttöä ja siten parannetaan elinympäristöjen laatua ja poistetaan ravinteita kierrosta.
- Muut Saaristomeriden suojeluun ja tutkimukseen liittyvät, joissa kaupunki on osallinen, esim. Saaristomeriden biosfäärialueen toiminta, sen ohjausryhmä ja toimisto, Saaristomeriden tutkimuslaitokset Seili ja Korpoström, Itämerihaasteverkosto.

Paimio

Kuntastrategia

- 2023-26: Ei sisällä viherrakennetta

"Paimio on ihmisläheinen, yrittäjyyttä tukeva, ympäristöystävällinen ja turvallinen kaupunki."

"Huolehditaan omalta osaltamme Saaristomeren laadun kehittämisestä."

Kaavoitus

- Kaavoitus osoittaa alueet asumiseen ja liikkumiseen sekä palveluihin, tuotantoon ja virkistytymiseen.

Ympäristöohjelma

- 2019-22: käyttämättömien viheralueiden muuttaminen niityiksi, hiilinielukartoitus

Viherrakennesuunnitelma tmv.

- Viheralueiden hoitoluokitus (päivityksessä),
- "Oman pihan monimuotoisuus –testi",
- Paimionjokilaakson Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma,
- Paimionlahden Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma.

Somero

Kaupunkistrategia

”Visio 2025: Somero on väestö- ja työpaikkamäärältään kasvava asukas- ja ympäristöystävällinen hyvinvoivien ihmisten yhteisö. Somero tunnetaan yhdessä tekemisen meiningistä, kulttuuristaan sekä kuntakokoonsa nähden monipuolisista liikunta- ja vapaa-ajanpalveluista”

Kaavoitus

- Kaavoituksella edistetään mm. yhdyskuntarakenteen eheyttämistä, turvallista ja viihtyisää asuinympäristöä, kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelua, virkistysmahdollisuuksien ja luonnonvarojen kestävän käytön turvaamista sekä yhteysverkostojen ja energiahuollon verkostojen toimivuuden turvaamista ja kehittämistä.
- Someron maankäytön kehityskuva 2035.

Ympäristöohjelma

- Ilmasto-ohjelma 2015
- Maapolitiinen ohjelma

”Luonnon- ja ympäristönsuojelun kannalta sekä kulttuurihistoriallisesti merkittävät alueet suojataan muulta maankäytöltä tarvittaessa kaavalla. Virkistysalueita varataan kaavaan riittävästi asuinviihtyvyyden ylläpitämiseksi ja virkistäytymisen tarpeisiin. Virkistysalueita sijoitetaan asuntoalueiden välittömään läheisyyteen ja huolehditaan virkistäytymiseen tarkoitettujen reitistöjen jatkuvuudesta alueelta toiselle tarvittaessa kevyen liikenteen väyliä rakentamalla. Kaavoituksessa otetaan huomioon laajamittaisesti ympäristö- ja energiataloudelliset vaikutukset.”

”Someron kaupungin omistuksessa on n. 1700 ha metsämaata ja n. 64 ha peltomaata. Lisäksi kaupungin hallinnassa on sekä yleiskaava- että asemakaava-alueella maa- ja tonttialuetta. Metsämaasta suurin osa on talousmetsää ja sitä hoidetaan metsätaloussuunnitelman mukaisesti. Osa metsämaasta on Natura-aluetta ja pieni osa luonnonsuojelualuetta.”

Viherrakennesuunnitelma tmv.

- Puistostrategia
 - Jakaa Someron puistot kehitystarpeiden mukaan keskuspuistoihin, virkistyspuistoihin ja lähipalvelupuistoihin
 - Puistot yhdistetään kevyen liikenteen reiteille
 - Uusia puistotoimintoja lähemmäksi keskustaa.

Someron puistostrategia

Someron puistot

- Puisto
 ▭ Suunnitella oleva puisto (sijainti viitteellinen)
 ● Urheilukenttä
○ Yksityisomistuksessa oleva alue, jossa virkistys-/puistotoimintoja

Vaiheistus - Someron puistostrategia

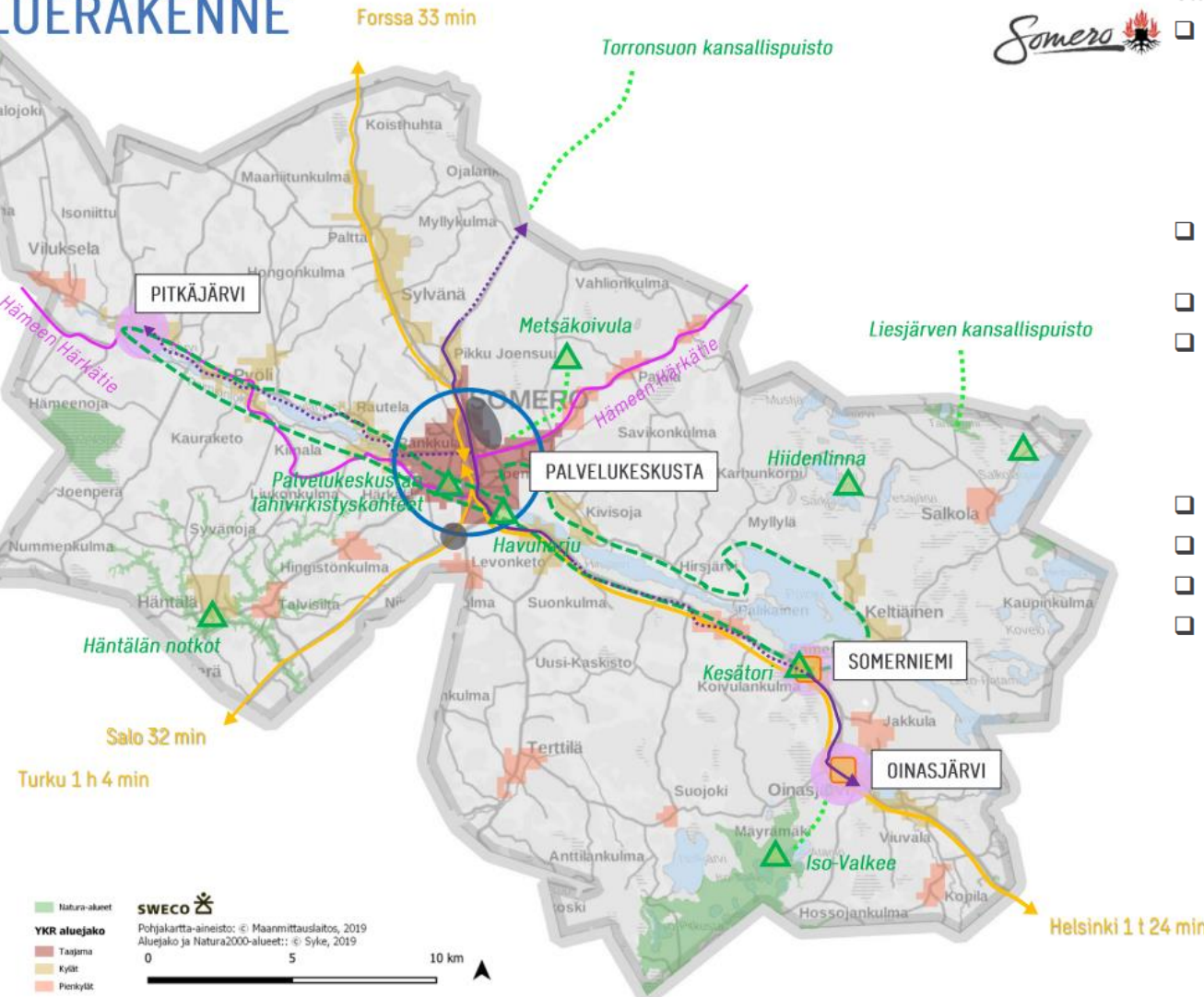

* Puistostrategiassa merkittyjen puistojen tonttien omistajat selvitetään samalla kun jatkotoimenpiteitä suunnitellaan tarkemmin. Puistostrategiassa ilmoitettuja toimenpiteitä ja esim. virkistysreittejä voidaan tarvittaessa muuttaa niin, että niiden toteutus onnistuu niin teknisesti kuin myös kohtuullisilla kustannuksilla.

Someron maankäytön kehityskuva 2035

PISARAMALLIN ALUERAKENNE

- Kehittämisen ydinvyöhyke
 - Kehittyvät palvelut
 - Liikenteen kehittämiskohteet
 - Uutta asumista
- Kehittyvät kyläalueet
 - Tiivistävää asumista
- Kehittyvät palvelut
 - kyläkauppa
 - matkailupalvelut
- Teollisuusalueena kehitettävä alue
- Kehittyvät kävely- ja pyörätieyhteydet
- Kävely- ja pyöräteiden kehittämismahdollisuus
- Joukkoliikenteen kehittämissuunta
- Virkistyskehitämiskohde
- Virkistysvyöhyke
 - vesistöreitit
 - reitit vedenäällä
- Virkistysyhteys
- Matkailutie

VIRKISTYS JA MATKAILU

- ☐ Palvelukeskustan lähiliikunta- ja virkistyspaikkoja kehitetään
 - ☐ Kohnamäki
 - ☐ Hovimäki
 - ☐ Härkälän uimaranta
 - ☐ Urheilukentän ympäristö
 - ☐ Akustintuisto
 - ☐ Havuharju
- ☐ Kirkkojärveä hyödynnetään lähivirkistysalueena ja matkailussa, huomioidaan mm. rantareitti, uimarannat ja venelaiturit
- ☐ Havuharjun aluetta kehitetään lähivirkistys- ja liikunta-alueena
- ☐ Kävelyn ja pyöräilyn rantareittejä kehitetään ja mahdollistetaan myös palvelukeskustan alueella. Rantareitti yhdistää palvelukeskustaa ja kyliä lähemmäs toisiaan. Rantareitin kehittäminen kohottaa taajaman asuinympäristön viihtyisyyttä ja virkistysmahdollisuuksia
- ☐ Jalankulku- ja pyöräily yhteyksiä kehitetään kohti palvelukeskusta
- ☐ Kehitetään olemassa olevia ja uusia tapahtumia
- ☐ Kehitetään Hämeen Härkätietä matkailutienä
- ☐ Kehitetään ja edistetään luontomatkailun mahdollisuuksia

Masku

Kuntastrategia

- 2022-28

”Luontostrategian laatiminen 2028 mennessä.”

”Mittari: Puisto- ja virkistysalueiden hoitoon käytettävät eurot/asukas.”

”Maskun visio 2028 ”Masku on kasvava, lapsiystävällinen ja luonnonläheinen kunta, jossa elää hyvinvoivia kuntalaisia.”

” Strateginen tavoite mm:

Masku tunnetaan kuntana, joka huolehtii asuinympäristön viihtyisyydestä ja luonnosta kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Kunta huolehtii vastuullisesti metsistään erottamalla selvästi talousmetsät virkistys- ja luontokäyttöön tarkoitetuista metsistä. Kannamme vastuumme Saaristomeren tilasta.”

Kaavoitus

- Kaavoituksella ohjataan alueiden käyttöä ja rakentamista. Tavoitteena on luoda edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistää ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä.
- Keskustan rakennusmalli.

Ympäristöohjelma

- Maapoliittinen ohjelma

”Asemakaava-alueiden virkistysalueet (puistot, lähivirkistysalueet, urheilualueet jne.) siirretään kunnan omistukseen ilman erillistä korvausta maankäyttösopimuksella.”

Viherrakennesuunnitelma tmv.

- Kunnossapitoluokitus keskustan rakennetuille ja avoimille viheralueille (kunnassa työn alla).

KESKUSTAN RAKENNEMALLI

3.5 Viher- ja virkistysalueet

Rakennemallissa viher- ja virkistysalueet sijaitsevat pääasiassa Maskunjokilaakson reunoilla, sekä pienempinä kokonaisuuksina eri puolilla suunnittelualueetta. Asemakaavoituksen yhteydessä viheralueiden tarvetta tutkitaan tarkemmin. Alueet osoitetaan asemakaavassa: lähivirkistysalueiksi, puistoiksi, leikkipaikoiksi sekä urheilu- ja virkistyspalveluiden alueiksi. Muita rakentamisesta vapaita alueita ovat maisemallisesti arvokkaat peltoalueet Maskunjokilaaksossa, sekä Valtatie 8 varren suojaviheralueet.

- Rakennemallissa **virkistysalueita** (V) on yhteensä noin 11.3 hehtaaria (20,4 %). Tästä suurin osa koostuu Maskunjokilaakson lähivirkistysalueesta, sekä Kurittulan koulun kupeeseen sijoitetusta urheilukentästä. Asemakaavassa pienempien viheralueiden ja – yhteyksien tarve rakennuskortteleiden sisällä tutkitaan tarkemmin.
- Rakennemallissa **maisemallisesti arvokkaita peltoalueita** (M) on yhteensä noin 3.7 hehtaaria (6,7 %).
- Rakennemallissa **suojaviheralueita** (E) on yhteensä noin 2.5 hehtaaria (4,5 %). Alueet koostuvat pääasiassa valtatie 8:n suojaviheralueista ja pohjaveden suoja-alueista.

AIRIX Ympäristö Oy
PL 669
20701 TURKU
Puhelin 010 241 4400
Telefax 010 241 4401

www.airix.fi

Toimistot: Turku,
Tampere, Oulu ja
Helsinki

MASKUN KUNTA

KESKUSTAN RAKENNEMALLI

Työ: 24730 Turku, 29.2.2012, tark. 16.10.2012

AIRIX Ympäristö
FMC GROUP

Laitila

Kuntastrategia

- Mainiampi Laitila –strategia 2022-25
 - Luonnon monimuotoisuuden lisääminen

Vastuu ympäristöstä

Laitila kantaa kokoaan suuremman vastuun ja näyttää muillekin ennakkoluulottomasti esimerkkiä ympäristön kannalta kestävässä ratkaisussa.

Laitilan kaupungin päätöksiä ja valintoja ohjaavat kestävät toimintaperiaatteet ja ratkaisut. Kaupunki sitoutuu energiansäästöön ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen.

Laitila etsii aktiivisesti mahdollisuuksia hyödyntää vaihtoehtoisia energiamuotoja, pyrkii vaikuttamaan kulutustottumuksiin sekä edistämään kestäviä liikkumismuotoja. Alueen viihtyisyyttä pyritään kasvattamaan luonnon monimuotoisuutta ja luonnonvarojen kestävää käyttöä kunnioittaen.

Kaavoitus

- Kaavoitusohjelmassa ei suoraa mainintaa luonnon monimuotoisuuteen tai virkistykseen liittyen.

Viherrakennesuunnitelma tmv.

- Tietoiskut asukkaille ja vinkkejä maisemanhoitoon
- Metsänhoitoyhdistys Lounametsä ry hoitaa kaupungin metsiä.

Älä jätä järkeä -tietoiskut, ks. videot:

- Mikromuovit
- Vaatteet
- Fosfori
- Luonnon terveys
- Lintuharrastus
- Syö oikein
- Maaseudun jätevedet
- Vierailukeskus Kahmari
- Kartonki kiertoon
- Myrkkymaalit
- Muovinkeräys
- Vieraslajit kuriin

Ollaan ihmisiksi -tietoiskut, ks. videot:

- Peltö hiilen sitojaksi
- Kiertotalous
- Ilmastoasiaa
- Luonnossa
- Istuta puu ja pelasta maailma
- Kiinteistöenergiaa esim. auringosta
- Poistotekstiilit uusiokäyttöön
- Ruokahävikki kuriin
- Liikenteen päästöjen vähentäminen
- Jätteiden kierrätys

Laitila: Vinkkejä maisemanhoitoon

Pieniä mukavia askeleita maisemanhoitoon

1. Vältä stressiä - hoida osaa pihastasi niittynä tai ketona

- Jatkuvan ruohonleikkuun sijaan voi kotipihan reunalla olevaa ketomaista tai niittymäistä aluetta niittää muutaman kerran kesässä. Kalliita taimia tai ravinteita ei tarvita, kun maaperän oma siemenpankki otetaan käyttöön. Parhaimmillaan kukkaloisto sekä perhoset lisäävät silmäniloa kuin itsestään.
- Ohjeita kedon perustamiseen, jos sellaista ei omasta takaa ole, löytyy esimerkiksi internetistä Suomen luonnonsuojeluliiton sivuilta.

2. Komista kotikatajasi

- Kataja on monen suomalaisen ”sielunpuu” – sitä pidetään melkein pyhänä ja kaikissa oloissa suojeltavana. Todellisuudessa ainoastaan katajaketo luontotyyppinä on tällä hetkellä suojeltu. Sekin kuitenkin paranee hyvässä hoidossa.
- Liian umpinainen kasvupaikka saattaa aiheuttaa mm. katajia toisinaan vaivaavaa ruostetta, joka näyttää kuivattavan puun pystyyn. Ensiapuna tai ennaltaehkäisevästi kannattaa poistaa katajan kyljestä muut pensaat ja puut sekä niittää ympäristö. Lisäksi voit varovasti leikata kokonaan kuolleita oksia pois, niin elävä osa katajasta alkaa voida paremmin.

3. Järjestä oma maatalousnäyttely

- Vanhat maatalouskoneet ja –työkalut alkavat olla mielenkiintoisia menneiden aikojen maaseudusta kertovia kapistuksia. Aikanaan niitä on jätetty maastoon lojumaan, missä ne lahotessaan ja ruostuessaan rikastuttavat maaperää ja rehevöittävät perinnebiotooppia.
- Kerää koneet ja työkalut sopivaan paikkaan pihamaalle tai katon alle. Niiden käyttöä ja historiaa voi selvittää vaikkapa maatalous- ja kotiseutumuseoissa tai haastattelemalla vanhempaa väkeä.
- Maastoon on usein jäänyt myös vanhojen laidunten jäljiltä piikkilankaa. Juoksevien, loikkivien, laukkaavien ja lyllettävien kulkijoiden parhaaksi se on hyvä kerätä myös pois.

4. Pähkinöitä pikkuväen iloksi

- Pähkinäpensas on vakkasuomalaisille tuttu kotimetsistä, mutta suurimmassa osassa Suomea itse kerätyt pähkinät ovat harvinaista herkkua. Pähkinät maistuvat syksyllä ja talvella oraville, linnuille ja kaksijalkaisillekin. Herkullisen makunsa lisäksi niiden ravintoarvo on erinomainen.
- Menestyäkseen hyvin pähkinäpensas tarvitsee ympärilleen tilaa ja valoa. Poista pensaiden ympäriiltä taimet ja jo isommaksi kasvaneetkin puut, jos mahdollista, sekä kerää lahoava puuaines pois niiden juurilta. Liian tiheässä kasvavia pähkinäpensaita voi myös harventaa tai vanhoja pensaita uudistaa leikkaamalla ne tyvestä poikki.
- Vanhojen pähkinäpensaiden kelottuneissa ja puolilahoissa rungoissa elelee monenlaisia harvinaisiakin hyönteisiä. Jätä ne maastoon tai nuoremman pensaan sisälle pystyyn kodiksi kaikkein pienimmille.

5. Torju ”miinuskasveja” ohimennen

- Huonosti voivan niityn tai kedon tunnusmerkkejä ovat mm. maitohorsma, mesiangervo, koiranputki, vuohenputki, vadelma ja nokkonen. Ne kertovat, että alue on liian ravinteikas perinnemaiseman kasveille. Levitessään ne varjostavat ja vievät elintilaa entisestään mm. kissankäpäältä, ketoneilikalta, kissankelloilta, sikoangervolta ja kangasajuruoholta.
- Miinuskasvien leviämistä voi estää niittämällä, nyhtämällä niitä juurineen maasta, kepillä tai vaikka keräämällä maljakkoon tai salaatinjoukkoon ennen siementen kehittymistä. Huomioi kuitenkin jokamiehen oikeudet liikkuessasi muiden omistamilla mailla.
- Vältä myös uusien vieraslajien levittämistä. Jo vanhastaan luonnossamme esiintyvien ”miinuskasvien” lisäksi uhkaavat uudet aggressiivisesti leviävät puutarhakarkalaiset perinnemaisemien lajistoa. Tällaisia vieraslajeja ovat mm. jättiukonputki, kurtulehtiruusu ja lupiini. Lisätietoa vieraslajeista ja niiden torjumisesta löytyy esimerkiksi internetistä.

6. Osallistu talkoisiin

- Eri projektien, yhdistysten ja muiden tahojen järjestämissä maisemanhoitotalkoissa syntyy näkyvää jälkeä hetkessä. Niissä on yleensä tarjolla hyvää seuraa, mukavaa tunnelmaa, kauniita ympäristöjä ja uutta tietoa perinnemaisemista. Sopivaa tekemistä riittää yleensä kaiken ikäisille ja kokoisille talkoolaisille. Lisäbonuksena niitto, haravointi, risusavotta ja muut maisemanhoitotyöt käyvät hyvästä kuntoliikunnasta.

Pöytyä

Kuntastrategia

- 2023-28

”Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet:

Tuomme esiin kunnan lähiluontoa ja yhteisöllistä maaseutuelämää.

Huomioimme ympäristön ja ilmastokysymykset toiminnassa ja päätöksenteossa”

Kaavoitus

- Kaavoitusohjelmassa ei suoraa mainintaa luonnon monimuotoisuuteen tai virkistykseen liittyen.

Ympäristöohjelma

- Pohjavesialueiden suojelusuunnitelma

Viherrakennesuunnitelma tmv.

- Luontokapinetti

LUONTOKAPINETTI

Luontokapinetti on luonto- ja ympäristökasvatukseen erikoistunut luontotiedon keskus, jossa on kattava ja monipuolinen luontonäyttely, hyvin varustellut kokoustilat ja kaikenikäisille oppijoille elämyksiä tarjoava luontokoulu.

Leirikouluja, TyKy-päiviä, perhejuhlia, kokouksia, vapaapäivän viettoja ystävien tai perheen kesken – Luontokapinetti on kaikkea tätä varten. Lisäksi Luontokapinetti tarjoaa tietoa lähiseutujen luontomatkailukohteista ja sinne voi soittaa, kun kaipaa opasta, kanoottia, karttaa tai vaikkapa retkipäivän päätteeksi lämpiävää saunaa. Niin vinkkaamme kyllä, mistä sellaisia löytää.

Luontokapinetti avasi ovensa 20 vuotta sitten 14.2.2002. Viime vuosi juhlittiin tasavuotia ja nyt startataan taas kohti uutta kymppiä. Ja kuinkas vuoden voisikaan paremmin aloittaa kuin taidenäyttelyn avajaisilla helmikuussa!

Luontokapinettin omistaa Pöytyän kunta, ja sen toiminnasta vastaa **Pöytyä-Oripää 4H-yhdistys**.

Mynämäki

Kuntastrategia

- Kuntastrategia 2025
 - Luontokadon estäminen ja luonnon monimuotoisuuden huomioiminen kaikessa päätöksenteossa
- ”Sitoudumme kunnassa ilmasto- ja ympäristöystävällisiin ratkaisuihin ja toimintatapoihin (HINKU)”

Kaavoitus

- Maankäytön suunnittelussa tulisi ottaa huomioon seuraavat ympäristöseikat:
 - Uusia asuinalueita kaavoitettaessa tulisi huolehtia siitä, ettei tärkeitä luontoarvoja menetetä,
 - Uudet kaavoitettavat alueet tulisi sijoittaa valmiin yhdyskuntarakenteen jatkumoksi.

- Metsäalueiden säilyttäminen. Suuria metsäalueiden avohakkuita ei saisi tehdä ilman erityistä syytä.
- Taajamien viheralueista tulisi muodostaa yhtenäisiä kokonaisuuksia.
- Ekologisia yhteyksiä suojelualueiden ja muiden merkittävien luontokohteiden välillä tulee varjella ja edistää.
- Virkistyskäyttöä tulee kehittää luonnonarvoja vaarantamatta (Ilmastoopas.fi, Maankäytön suunnittelu ja hiilinielut).

Ympäristöohjelma

- Maapoliittinen ohjelma:
 - Luonto ja luontomatkailu tunnistetaan voimavarana alueiden käytön suunnittelussa.
 - Taajamien viheralueet - tavoite muodostaa yhtenäisiä kokonaisuuksia, virkistyskäytön kehitys luonnonarvoja vaarantamatta.

Kemiönsaari

Kuntastrategia

- 2022-25
 - Tavoitteena metsien ja vesistöjen hyvinvoinnin edistäminen. Strategia ohjaa Kemiönsaaren ympäristöohjelman laadintaa.

”Vuonna 2030 Kemiönsaari on houkutteleva ja terveyttä edistävä asuinkunta, jonka vastaanottava yhteisöllisyys on syvästi juurtunut seudun historiaan ja joka tarjoaa nykyaikaisia, ekologisesti kestäviä arjen ratkaisuja. Hyödynnämme täysimääräisesti sijaintiamme, jolle on luonteenomaista elävä saaristo, rauhoittava luonto ja vehreä maaseutu.”

”Ekologisesti kestävässä Kemiönsaarella sekä vesi- että viheralueet ovat tärkeä voimavara ja hyvän elämän edellytys. Pyrimme kohti hiilineutraaliutta panostamalla toimivaan infrastruktuuriin niin ihmisten, tavaroiden kuin bittien kuljetuksessa ja siirrossa. Edistämme alueemme metsien ja vesistöjen hyvinvointia sekä vähennämme hiilidioksidipäästöjä omassa toiminnassamme. Lisäämme asukkaiden ja työntekijöiden tietoisuutta kestävästä kehityksestä ja kannustamme heitä omaksumaan kestäviä toimintatapoja.”

Kaavoitus

- KAAVOITUSOHJELMA 2021–2025: ”Ajankohtaiset maankäytön suunnittelussa huomioitavat teemat, kuten ilmastomuutoksen hillitseminen ja siihen varautuminen, hulevesien luonnonmukainen käsittely sekä tulevaisuuden liikkumisen tavat ja kehittämistavoitteet, näkyvät yhdyskuntarakenteen täydentämis- ja tiivistämistavoitteiden ohella myös yksittäisten kaavahankkeiden tavoitteenasettelussa.”
- Kemiönsaaren kunnassa on tekeillä yleispiirteinen koko kuntaa koskeva paikkatietopohjainen maisema-analyysi, joka valmistuu kesään 2023 mennessä.

Ympäristöohjelma

- Ympäristöohjelma 2022-2030

Ympäristöohjelma 2022-2030

- - Hiilineutraalius
- - Luonnon monimuotoisuus
- - Vesistöjen tilan parantaminen

Kunta edistää tärkeiden luontoalueiden suojelua	Kunta tiedottaa suojelumahdollisuuksista ja selvittää yhdessä maanomistajien kanssa suojeluedellytykset ja -halukkuuden esimerkiksi METSO-ohjelman avulla.		
	Kunta tutkii Helmi-ohjelman toteuttamismahdollisuuksia maa- ja vesialueillaan ja laatii niille toimintasuunnitelman.		
Kunta tekee aktiivisesti työtä luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi	Kunta selvittää maa-alueensa metsitysmahdollisuuksia ja metsittää sopivia kohteita luonnon puulajeilla. Avoimena pidetyt joutomaat muuttuvat niityiksi.		
	Kunta edistää yhdessä maanomistajien kanssa suojelu- ja kulttuurielinympäristöjen säilyttämistä ja ennallistamista.		
	Kunta kartoittaa omalla maallaan olevat mahdolliset suojelu- ja kulttuurielinympäristöt sekä laatii niitä koskevan hoitosuunnitelman.		
	Kunnan mailla sijaitsevien kulttuurielinympäristöjen ylläpitoa tarjotaan paikallisille ja alueellisille toimijoille.		
	Kunta lisää pölyttävillä hyönteisillä soveltuvien elinympäristöjen määrää ja		

Rusko

Kuntastrategia

- Viheralueet ja luonto osana strategiatarinaa.

”Elinvoima: Ruskon ainutlaatuinen luonto- ja kaunis maaseutumiljöö kivenheiton päässä Turusta ovat asukkaiden voimavara ja alueellinen vetovoimatekijä. Liikkumis-, virkistys- ja elämyspalveluiden käytössä tulisi hyödyntää entistä enemmän digitaalisia ratkaisuja.”

”Luonnon ja siihen liittyvien arkisten elämysten koetaan tuottavan mielihyvää ja lisäävän arjen hyvinvointikokemusta. Asuminen kauniissa ja rauhallisessa luontoympäristössä koetaan etuoikeudeksi. Ruskon alue tarjoaa ainutlaatuisen luontomiljöön asumis- ja virkistymistarpeisiin monipuolisine retkeily- ja harrastusmahdollisuuksineen.”

Kaavoitus

- Ruskon yleiskaava 2010 (1997)
- Uttulan osayleiskaava (2004)
- Vahdon kunnanosan osayleiskaava (2020)
- Ruskon eteläosan osayleiskaava (vireillä)

Ympäristöohjelma yms.

- maapoliittinen ohjelma,
- pohjavesialueiden suojelusuunnitelma, jonka päivittäminen on käynnistymässä Turun ja Kaarinan kaupunkien kanssa.

Nousiainen

Kuntastrategia

- 2022-25, Kestävän kehityksen edistäminen

”Strategiassa Nousiaisten kunnan visioksi on määritelty Nousiainen – vahva, vireä ja vehreä. Vehreä Nousiainen – Päivittäistä hyvinvointia ja virkistystä luonnosta.”

”Vaalimme turvallisuutta, luonnon puhtautta ja viihtyisää asumista”

Kaavoitus

- Kaavoituksella (maankäytön suunnittelulla) ohjataan alueiden käyttöä ja rakentamista. Tavoitteena on luoda edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistää ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä.
- Kaavoituskatsaus 2021 ja Kaavoitusohjelma 2021 – 2026 Ranta-alueille laaditaan rantayleiskaavoja tai rantaosayleiskaavoja. Niissä keskeisenä sisältönä on rantarakennusoikeuden osoittaminen, vapaa-alueiden järjestäminen sekä luonnon- ja maisemansuojelu.

Ympäristöohjelma yms.

- Nousiaisten kunnan maapoliittinen ohjelma

- Kunnassa etuosto-oikeutta käytetään virkistys- ja suojelutarkoituksia varten.

”Vapaaehtoinen kiinteistökauppa on ensisijainen maanhankintakeino. Tavoitteena on, että maa hankitaan kunnalle raakamaana (metsä- / peltomaa) mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, viimeistään kuitenkin ennen asemakaavoitusta, jolloin kunta saa kaavoituksen tuoman arvonnousun itselleen. Ainoastaan erityisestä syystä kunta ostaa asemakaavoitettua maata. Näitä ovat: asemakaavoitetut puistot ja muut viheralueet, yleisten rakennusten korttelialueet, muut erityistapaukset.”

Aura

Kuntastrategia

- 2030

"Auran kunta on 4 000 asukkaan aktiivinen kunta keskellä kaunista varsinaissuomalaista kansallismaisemaa."

"Siisti ja viihtyisä ympäristö on osa positiivista kuntakuvaamme."

Kaavoitus

- Auran asemanseudun taajaman, valtatie 9 liikennealueen ja Aurajokilaakson osayleiskaava (pinta-ala noin 4460 hehtaaria) hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 17.1.2022.

Sauvo

Kuntastrategia

”BRÄNDIVIESTI: Etsitkö elämää merenrannalla, maaseutumaisessa maisemassa, lähellä kaikkea mutta kuitenkin tarpeeksi kaukana kaupungin ruuhkista ja hälinästä?...”

”KASVUN MAHDOLLISTAJAT: Ympäristön estetiikka.”

Kaavoitus

- Asemakaava-alueilla puiden kaataminen saattaa vaatia maisematyöluvan. Maisematyöluva tarvitaan myös yleiskaava-alueella, jos yleiskaavassa niin määrätään; eikä alueella, jolla on voimassa 53 §:ssä tarkoitettu rakennuskielto asemakaavan laatimiseksi tai jolle yleiskaavan laatimista tai muuttamista varten on niin määrätty.

Viherrakennesuunnitelma tmv.

- Metsähoitosuunnitelma

”Sauvon kunnan omistamia metsiä hoidetaan metsänhoitosuunnitelman mukaisesti, ja avohakkuita pyritään välttämään.”

- Esillä on myös Kestävän metsänhoidon perusteet – opas.

Koski TI

Kuntastrategia

- 2020-26, ei sisällä viherrakennetta
 - ”Pyrkimys hiilineutraalisuuteen:*
 - *Ympäristövaikutusten huomioiminen päätöksenteossa*
 - *Energia- ja materiaalitehokastoiminta*
 - *Luonnonvarojen kestävä käyttö*

Kaavoitus

- Ei suoraa mainintaa luonnon monimuotoisuuteen tai virkistykseen liittyen.

Vehmaa

Kuntastrategia

- Kuntastrategia 2021-25

”Elinvoiman luominen - strategiset painopisteet: mm. Maaseudun rauhaa”

Kaavoitus

- Koko kunnan yleiskaavaa Vehmaalla ei ole laadittu eikä sen toteuttaminen ole lähiaikoina mahdollista.
- Kunnan alueella on seuraavat osayleiskaavat: Keskustan, Rautilan ja Himoisten osayleiskaavat.

Viherrakennesuunnitelma tmv.

- Vehmaan vesistöjen hoito- ja virkistyskäyttösuunnitelma
 - Vehmaan vesistöjen hoito- ja suojeluyhdistys (VeVe) on julkaissut Vehmaan kattavan valuma-alueen vesistöjen hoito- ja virkistyskäyttösuunnitelman.
 - Suunnitelmassa tiedot ja toimenpiteet on esitetty järvi- ja vesialuekohtaisesti. Keskeisimpiä toimenpiteitä ovat ravinnevalumien ehkäisy, vesikasvien poisto ja vesistöissä tapahtuvien muutosten seuranta.
 - Hoitosuunnitelmaa toteutetaan pääasiassa kaikille avoimena vapaaehtoistyönä.

Vehmaan vesistöjen hoito- ja virkistyskäyttösuunnitelma

Virkistyskäyttöä edistäviä toimenpiteitä

- Vesiharrastuksia ohjattuina kerhoina tai pienryhmätoimintana: vesillä liikkuminen meloen, soutaen tai moottoriveneellä, retkeily ja liikkuminen rantareiteillä sekä jäällä, kalastusharrastukset
- Paikalliset vesistöt ja vesiluonto tutuksi yhdistysten ja koulun yhteistyönä
- Vesireittien, karien ja rantareittien merkitseminen
- Kalojen istuttaminen ja hoitokalastus
- Sähköinen ja painettu kartta Vehmaan vesistöistä palveluinen ja käyntikohteineen
- Sähköisen olemassaolon ja näkyvyyden lisääminen: kohteille ajantasaisia ja säännöllisesti päivitettäviä verkko- ja Facebook-sivuja, kohteiden tietoja Google- ja muille ilmaisille sähköisille alustoille.
- Erilaiset ranta-, vesi- ja jäätapahtumat
- Vesillä liikkumisen kalustoa saataville paikanpäälle ja jo olemassa olevan kaluston markkinointi.
- Rantapalveluiden hyvä huolto, kehittäminen ja tunnetuksi tekeminen, mm. uimarannat, saunat ja nuotio sekä grillipaikat, venerannat- laiturit ja mairinnousupaikat sekä veneenlaskuluiskat.
- Maksullisia opaspalveluita ja vuokratkalustoa saataville
- Paikallisen yhteistyön tiivistäminen vesi- ja virkistyskäyttöteemoissa yhdistysten, yritysten ja julkisorganisaatioiden kesken.
- Olemassa olevien brändien ja trendien hyödyntäminen mm. saaristo, saariston rengasreitti, paikalliset pienpalvelut, live like a local, lähiruoka, retkeily, hyvinvointia luonnosta
- Kehittäjäorganisaation muodostaminen, mahdollisesti Varsinais-Suomen virkistysalueyhdistys.

Vehmaan vesistöjen hoito- ja virkistyskäyttösuunnitelma

Vesistöjen hoitotoimet

Hoidan itse lähivettä

Ei ravinteita tai muita päästöjä lähiveteen! Säästän vedenkulutuksessa. Kompostoituva kuivakäymälä on vartenotettava vesivessan vaihtoehto.

Huomioin ammattimaisessa maankäytössä, metsä- ja maataloudessa, vesistöt parhailla mahdollisilla toimintatavoilla: luonnonmukainen peruskuivatus, peltojen kipsikäsittely, suoja-kaistat, pintavalutuskenkä, virtaamanhallinta, kosteikot.

Poistan vesikasveja, ruokoa ja kelluslehtisiä siellä missä kasvillisuus haittaa rannan tai vesi-alueen käyttöä, mieluummin useampia kertoja kesässä alkaen varhaisimpien versojen noususta. Nostan niittojätteen pois vedestä liettymästä.

Hyödynnän yhteiseen käyttöön hankittua hoitokalustoa. Tarkkailen lähivesiä ja osallistun vesihavaintojen tekemiseen mm. mittaan näkösyvyydestietoja, ilmoitan sinilevä- tai muita lajihavaintoja tai vesistöhavaintoja esim. tulvat tai virtaamat paikallisille vesistötoimijoille.

Osallistun yhteisiin vesistötoimiin talkoilla

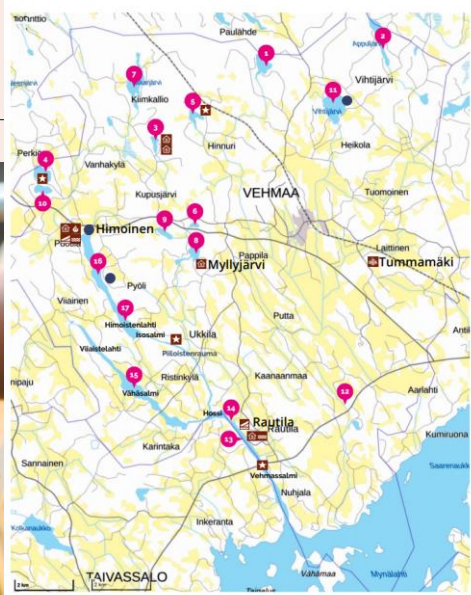
Lahjoitan varoja tai aikaani vesiensuojelu- ja hoitotyölle

Liityn mukaan paikallisiin vesistöjä hoitaviin yhdistyksiin ja osallistun niiden vapaaehtois-toimintaan

Osallistun yhteisniittoihin, tapahtuma- tai teemapäiviin tai osallistua voi myös hankkimalla rahoitusta, suunnitteluun, keittämällä kahvia, tiedottamalla ja kutsumalla kavereita mukaan

Hoidan tai huollan yhteistä kalustoa

Organisoin koe- tai hoitokalastuksia

Vesialueet

- 1 Akkustajärvi
- 2 Appuljärvi
- 3 Hietajärvi
- 4 Kallijärvi
- 5 Kaarnajärvi
- 6 Kirkkojärvi
- 7 Maarjärvi
- 8 Myllyjärvi
- 9 Niinijärvi
- 10 Vahajärvi
- 11 Vihtjärvi
- 12 Puttaajoki
- 13 Vehmassalmi
- 14 Vehmassalmi: Rautila/Hossi
- 15 Vehmassalmi: Vahäsalmi
- 16 Vehmassalmi: Isosalmi
- 17 Vehmassalmi: Himoistenlahti

- Sauna
- Uimapaikka
- Veneenlaskupaikka
- Tulipaikka
- Hieno paikka
- Laskeutusalas

Suuremmat toimenpiteet / luvanvaraiset

Kosteikkojen rakentaminen

Ruoppaaminen

Laskeutuslaitaiden rakentaminen ja hoitaminen

Veden pinnan nosto tai vedenpinnan säätely

Vesialueiden kemialliset käsittelyt

Kokonaissuunnittelu ja seuranta, viranomaisyhteistyö

Samanaikaisten usean kohteen toimenpiteiden toteuttaminen ostopalveluna esim. hoitotöiden suunnittelu, veden kemiallisenlaadun seuranta, kalustohankinnat tai laajempien ruoppausten tai vesikasvien poiston toteutus.

Pyhäranta

Kuntastrategia

- Kuntastrategia 2022-25
 - Kestävä kehitys (*"Ilmastotekojen lisääminen"*)
 - Maisemat pidetään siisteinä
 - Rantoja elävöitetään
 - Lisätään leikki- ja liikuntapaikkoja.

Kaavoitus

- Ei suoraa mainintaa luonnon monimuotoisuuteen tai virkistykseen liittyen.

Marttila

Kuntastrategia

- 2023-2027; Kestävä kehitys vahvasti osana kuntastrategiaa
 - "Toimimme kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti ja huolehdimme siitä, että elinympäristömme säilyy puhtaana ja terveellisenä myös tuleville sukupolville."*
 - "Edistämme uusiutuvaa energiaa ja teemme ympäristö- ja ilmastoystävällisiä ratkaisuja. Edistämme lähiympäristön hyvinvointia yhdessä muiden toimijoiden kanssa. "*
 - "Luonnonläheisyys, rauhallisuus, viihtyisyys ja turvallisuus ovat keskeisiä voimavarojamme. Olemme uranuurtaja maalaisyhteisön ja ekologisten arvojen yhdistämisessä."*

Kaavoitus

- Lähivuosina tarkoitus laatia maankäytön kehityskuva (kaavoituskatsaus 2023)

Viherrakennesuunnitelma tmv.

- Pohjavesialueiden suojelusuunnitelma
 - Suunnitelma laadittiin kahdeksalle pohjavesialueelle ja päivitettiin viidelle pohjavesialueelle. Suunnitelma laadittiin Pöytyän kunnan Laihian, Uudenkartanon, Takaliston ja Lainummen pohjavesialueille, Auran kunnan Käyrän pistemäiselle pohjavesialueelle, Marttilan kunnan Palaisten ja Simalannummen pohjavesialueille sekä Kosken TI Liipolan pohjavesialueelle.

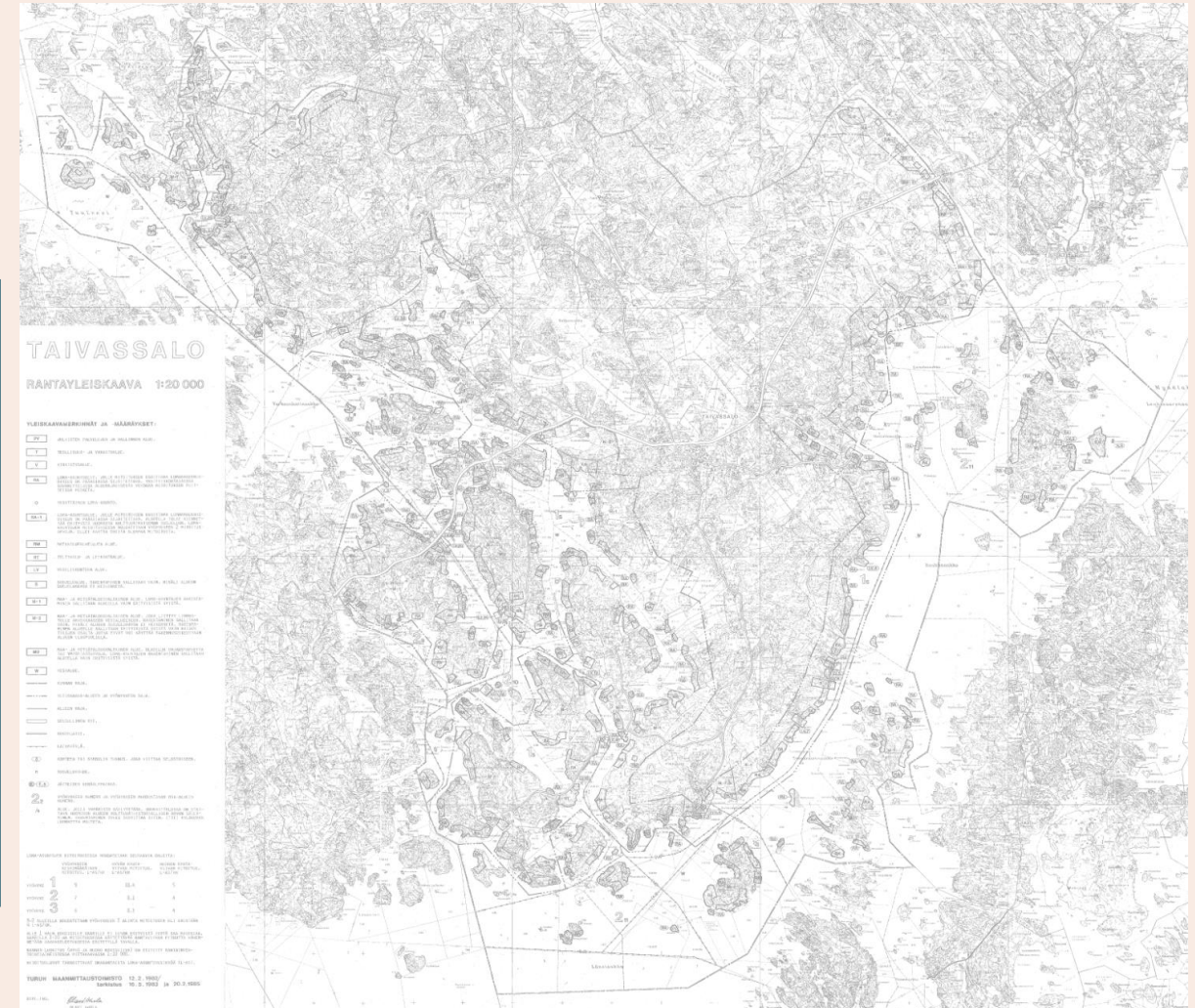
Taivassalo

Kuntastrategia

” ARVOT Kauneus: Taivassalo on kaunis, viehättävä ja pittoreski. Me satsaamme ympäristön viihtyvyyteen. Kauniit ajatukset, kaunis puhe ja kaunis käytös.”

Kaavoitus

- Rantaosayleiskaava (tarkistus 1985)

Oripää

Kuntastrategia

- Kuntasuunnitelma 2023-26

"Luonto ja ihmiset ovat meille tärkeitä."

"Teemme kestäviä päätöksiä ympäristöä ja kuntalaisia kunnioittaen."

"Voimme hyvin yhdessä ja luonnon kanssa."

Ympäristöohjelma

- Loimaan ja Oripään pohjavesialueiden suojelusuunnitelma

Kaavoitus

- Oripään kunta ei pidä tarpeellisena koko alueen käsittävän strategisen yleiskaavan laatimista. Kunnan koko alueelle tulee kuitenkin laatia lähivuosina strategiatyön yhteydessä ns. maankäytön kehityskuva.
- Maankäytön suunnittelulla ja kaavoituksella pyritään lisäämään liikenneturvallisuutta ja keskustaajaman viihtyisyyttä. Fokuksessa mm:
 - Ympäristö ja ekologisuus
 - Viihtyisyyden lisääminen.

Kustavi

Kuntastrategia

- Kuntastrategia 2023-2030
 - Luonnon monimuotoisuuden edistäminen
 - Puistojen ja virkistys-/viheralueiden huomioiminen maankäytön suunnittelussa
 - Menestystekijänä nähdään ”viihtyisä ja turvallinen lähiympäristö” sekä ” puistojen ja virkistys-/viheralueiden huomioiminen maankäytön suunnittelussa”.

”Viihtyisä saaristoympäristö.”

”Teemme osuutemme saaristoluonnon suojelemiseksi ja sen monimuotoisuuden säilyttämiseksi Saaristomerellä sekä Selkämerellä”.

Kaavoitus

- Ei suoraa mainintaa luonnon monimuotoisuuteen tai virkistykseen liittyen.

Viherrakennesuunnitelma tmv.

- Matkailun kehittämis- ja toteutusohjelma
 - Luontomatkailussa mm. reitistöjen kehittäminen

KUSTAVIN MATKAILUN KEHITTÄMIS- JA TOTEUTUSOHJELMA

Kustavin kunnanvaltuuston hyväksymän kuntastrategian mukaisesti Kustavissa on saaristo-olosuhteiden puolesta loistavat edellytykset vetovoimaiseksi matkailualueeksi: Ainutlaatuinen luonto ja lukuisat laadukkaat tapahtumat sekä monipuolinen kulttuuritarjonta.

Strategian mukaisesti halutaan saavuttaa matkailussa kehittymistä siten, että kysyntä kasvaa ympärivuotisemmaksi ja tuo lisää työpaikkoja sekä toimeentuloa alueelle.

Strategiassa mainittujen tavoitteiden osalta on jäljempänä esitetty seuraavat kehittämis- ja toteutustoimenpiteet. Priorisoidut toimenpiteet on esitetty alleviivauksin.

*Kesäsesongin pidentäminen/Yritysten ympärivuotisen toiminnan kasvattaminen

-Kalastusmatkailijat perinteisesti ryhmä, joka liikkuu myös kesäsesongin ulkopuolella. Potentiaalinen hyödyntäminen.

-Luontomatkailussa kunnan saaristo-olosuhteiden, kansallispuiston, eläimistön ja kasviston ja kiipeilyn hyödyntäminen sekä reitistöjen kehittäminen.

-Tapahtumat ja yritysten sekä muiden toimijoiden yhteiset markkinointiponnistukset.

*Palvelujen parantaminen/Tuotteistamisen kautta ryhmämatkailijoiden määrän kasvattaminen

-Tuotteistamiseen liittyvä koulutus ja yritys yhteistyö. Visit Finland- ja Visit Turku-sivuston hyödyntäminen sekä yritysten että kunnan markkinoinnissa. Mahdollinen myyntiorganisaatio mm. tuotteistettujen palveluiden myyntiä varten.

-Kunnan keskustan urheilukeskuksen ja sen monipuolisten toimintojen markkinointi.

KUSTAVIN KUNTASTRATEGIA 2023 - 2030

KUSTAVIN KUNTASTRATEGIA 2023 - 2030

Kunnanhallitus 07.11.2022
Kunnanvaltuusto 14.11.2022

Strategiset mittarit:

ASUIN- JA ELINYMPÄRISTÖSTÄ HUOLEHTIMINEN		
	Saaristomeren suojelu	→ Vesiensuojelu ja ympäristöhankkeiden lukumäärä → Arviointi
	Ilmastotavoitteiden ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen	→ Hiilioksidipäästöt → Hankkeiden määrä
	Kunnallistekniikan ja jätehuollon kehittäminen	→ Kunnallistekniikan kattavuuden kasvu → Jätteiden lajittelun ja kierrätyksen suhteellinen määrä
	Puistojen ja virkistys-/viheralueiden huomioiminen maankäytön suunnittelussa	→ Puistojen ja viheralueiden määrän ja laatutason arviointi kaavoituksessa → Ulkoilureittien pituuden määrä

Hyvät käytännöt

- **Maapolitiikka**

- Haetaan raakamaata rakentamista varten puineen sen sijaan, että omistaja olisi ensin tehnyt hakkuun ja sen jälkeen myynyt maan kaupungille/kunnalle. Näin voidaan säilyttää rakentamisessa enemmän puustoa ja voidaan perustaa myös suojelualueita.
- Raakamaan jalostamisen kautta saatujen hyötyjen ja puukaupan tulojen lisäksi on saatavilla myös vaihtoehtoisia tulolähteitä. Maanomistaja voi saada suojelun kautta myös taloudellista tuottoa. Hyviä kokemuksia on esimerkiksi Metso-ohjelmasta. Tämän osalta tiedottaminen maanomistajille on tärkeää.

- **Suunnittelu**

- Säännölliset kokoukset. Esimerkiksi isossa kaupungissa kaupunkisuunnittelu kokoontuu kerran viikossa.
- Tiedonvaihtoa tulisi edistää myös kokouksen ulkopuolella (kahvitauot, yms.).
- Puistosuunnitelmissa tai esim. LUMO-ohjelmassa on yritetty nostaa esille monimuotoisuutta edistäviä ratkaisuja.
- Luonnonmukaisia hulevesiratkaisuja tulisi lisätä tulevaisuudessa.
- Metsäsuunnitelma jatkuvan kasvatuksen pohjalta ja ilman tuottotavoitteita.
- Virkistyskäytön osoittaminen ei niin herkille alueille, esimerkiksi maastopyöräily kuluttaa maaperää ja herkkiä kallioalueita, maastopyöräreittien suunnittelu.

LIEDON KUNTA

Maapoliittinen ohjelma 2020-2022

Kunnanvaltuusto 105/27.01.2020
Kunnanhallitus 245/20.01.2020
Kaavoitus- ja rakennuslautakunta 1175/13.11.2019

Hyvät käytännöt

- **Resurssit**

- Yhteistyö oppilaitosten kanssa. Valonian avulla on saatu resurssia ja kokonaiskuvaa LUMO-työhön.
- Naapurikuntien yhteistyö.
- Yhteiset karttapalvelut (saavutettavuus) ja tietokannat, esim. Suomen Lajitietokeskus laji.fi, maisematyölupa (kartalla kaikki aineistot).
- Pitää muistaa työn skaalautuvuus, rakennusjärjestys, hulevesimääräykset.

- **Toteutus**

- Paikallisen lajiston käyttö. Esimerkiksi Turussa on kahteen vielä rakentumattomaan uudempaan kaavaan määrätty, että viherrakenteissa tulee käyttää paikallista lajistoa.
- Hoitotoimenpiteitä on tehty myös talkootyönä vrt. yhdistykset, urheiluseurat, koulut – myös kasvatuksellinen näkökulma.
- Sopivien hoitomenetelmien valinta. Esimerkiksi herkän maaperän kohteissa hevosten käyttö metsätöissä.
- Katu- ja tieympäristön kehittämisessä löytyy mahdollisuudet luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Esimerkiksi Raisiossa on istutettu ketokasveja liikenneympyröihin.

Raision kaupunki: Maksan kiertoliittymä

Vuonna 2012 valmistunut Maksan kiertoliittymä sijaitsee Kuninkojantien, Raikontien ja Korinpunajakadun risteyksessä. Ympyrä on halkaistu kiertoliittymä, jossa sen keskiöön on tehty kaista erikoiskuljetuksia varten. Ympyrän ulkokehä on kivetty harmaalla noppakivellä ja istutusalueilla on erilaisia luonnonkasveja. Matalien maakivien kupeessa on ahvenanmaalaista alkuperää olevia maanmyötäisiä katajia. Karussa kasvualustassa kasvaa myös kangasajuruohoa, siperianunikkoo, huopakeltanoa, kissankelloja, keltamaitetta sekä mäkitervakkoa.

Haasteet

- Viherrakenteeseen vaikuttavien strategioiden (esim. metsä-, biotalous-, biodiversiteetti-, virkistys-, pölyttäjä-) tavoitteet ovat usein keskenään ja sisäisestikin ristiriidassa. Mahdollisuuksien, moninaiskäytön ja yhteensovittamisen näkökulmat korostuvat viherrakennesuunnittelussa.
- Tiedonvaihtoon ja vuorovaikutukseen liittyy mm.
 - Kommunikaatio-ongelmia ollut liikuntapalveluiden ja viheralueiden kunnossapidon kanssa, aina ei löydy asioille vastuutahoa.
 - Ympäristöohjelma on usein ”ilmastopainotteinen”.
 - Ohjelmien lisäksi tarvittaisiin selkeää ohjausta ja laajaa suunnittelua. Ohjelmat ovat hyviä, mutta liikaa panostusta käytetään asioiden selvittämiseen. Selkeiden toimenpiteiden esittäminen ja niiden toteuttaminen on tärkeintä.
 - Luontoselvitystietoa on kunnissa paljon, mutta se on hajallaan. ELY-keskuksen luontoselvityskirjastoon on koottu selvityksiä, mutta vaikeasti saavutettavissa pdf-muodossa.
 - Kompensaation ja ennallistamisen kannalta tietoa on liian vähän. Pitäisi saada parempi käsitys luonnon tämän hetken tilasta, jotta voitaisiin tehdä vaikuttavia ja perusteltuja toimia.

Haasteet

- Resursseihin liittyvät
 - Varsinais-Suomesta puuttuu maakunnallinen virkistysalueyhdistys.
 - Henkilöstö- ja erityisesti rahalliset resurssit niukat.
- Toteutukseen liittyvät
 - Tavoitteet vesittyvät usein rakennuttamisvaiheessa esim. poikkeuslupien kautta.
 - Käytetään ulkomaalaista lajistoa, vaikka ensisijaisesti pitäisi käyttää paikallista ja toissijaisesti kotimaista, jolloin monimuotoisuushyödyt olisivat suuremmat.
 - Seuranta ja vaikuttavuuden mittaaminen puuttuu.
 - Laajojen alueiden vaihteleva maanomistus ja maanomistajien määrä tuottavat haasteita suunnitteluun ja erityisesti toimenpiteiden toteuttamiselle.

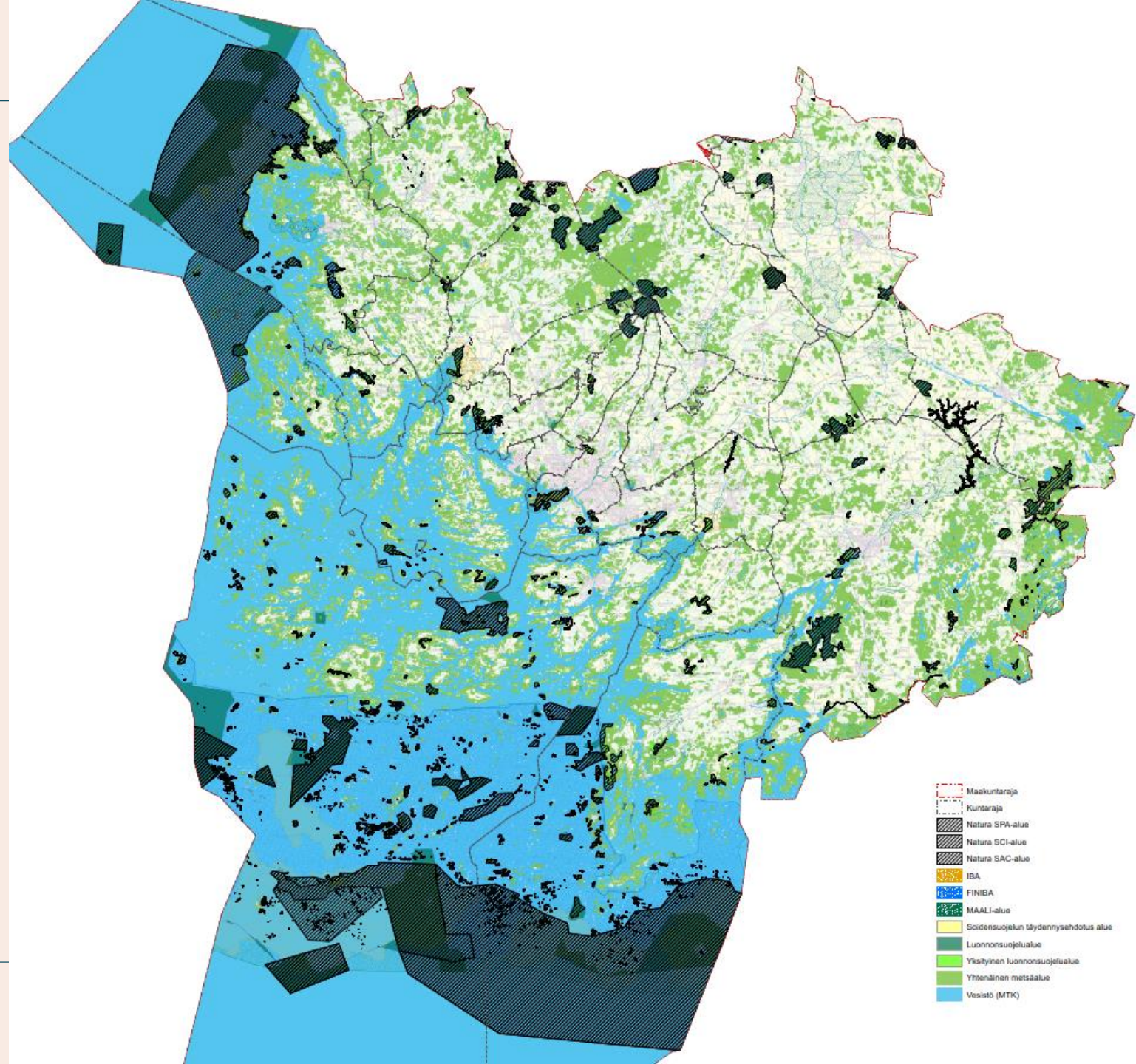
Viherrakenne

Varsinais-Suomen luonto ja viherrakenne

- Varsinais-Suomen luonto poikkeaa monilta osin muun Suomen luonnosta. Alueen arvokkaimpia luontotyypppejä ovat Saaristomeri ja lehdot. Tammivyöhyke ulottuu Turun saaristoon sekä Varsinais-Suomen rannikolle. Turun edustalla Ruissalon saarella onkin Suomen laajimmat tammimetsät. Myös maaeläimistö on lajilukumäärältään Suomen rikkainta. Koko Suomen hyönteislajistosta 80 % on tavattu Varsinais-Suomessa. Koskematonta luontoa Varsinais-Suomessa on kuitenkin jäljellä enää hyvin vähän.
- Varsinais-Suomen alueella sijaitsevat Saaristomeren ja Kurjenrahkan ja Teijon kansallispuistot sekä Vaskijärven luonnonpuisto.
- Varsinais-Suomi kuuluu kasvillisuudeltaan sekä hemiboreaaliseen että eteläboreaaliseen vyöhykkeeseen. Hemiboreaalisen vyöhykkeen raja kulkee suunnilleen linjalla Uusikaupunki–Pöytyä–Salon pohjoisosa. Tämän linjan rannikon puoleisella alueella on hemiboreaalista, sisämaan puolella eteläboreaalista kasvillisuutta. Samalla linjalla kulkee tammen luontaisen kasvialueen pohjoisraja.
- Varsinais-Suomen vesistöistä tärkeimpiin kuuluu Aurajoki. Maakunnan muita Saaristomereen laskevia jokia ovat muun muassa Paimionjoki, Halikonjoki, Uskelanjoki, Kiskonjoki–Perniönjoki, Mynäjoki, Laajoki ja Sirppujoki. Maakunnan suurin järvi on Säkylän Pyhäjärvi, jonka pituus on noin 30 km suurin leveys noin 8 km ja pinta-ala 155 km².
- Turun saaristo maakunnan lounaisosassa muodostuu noin 20 000 saaresta, joista osa on pieniä kallioluotoja, osa taas suuria asuttuja saaria. Suuria yli neliökilometrin laajuisia saaria on muutama sata.
- Etelä-Suomen lehdot ja siniverkosto ja erityisesti perinebiotoopit nousivat esiin alueen erityispiirteinä, jotka vaativat huomiota. Liito-oravasta on laajasti selvitystietoa, ja se on myös Turun metsäverkostotarkastelun pohjana.

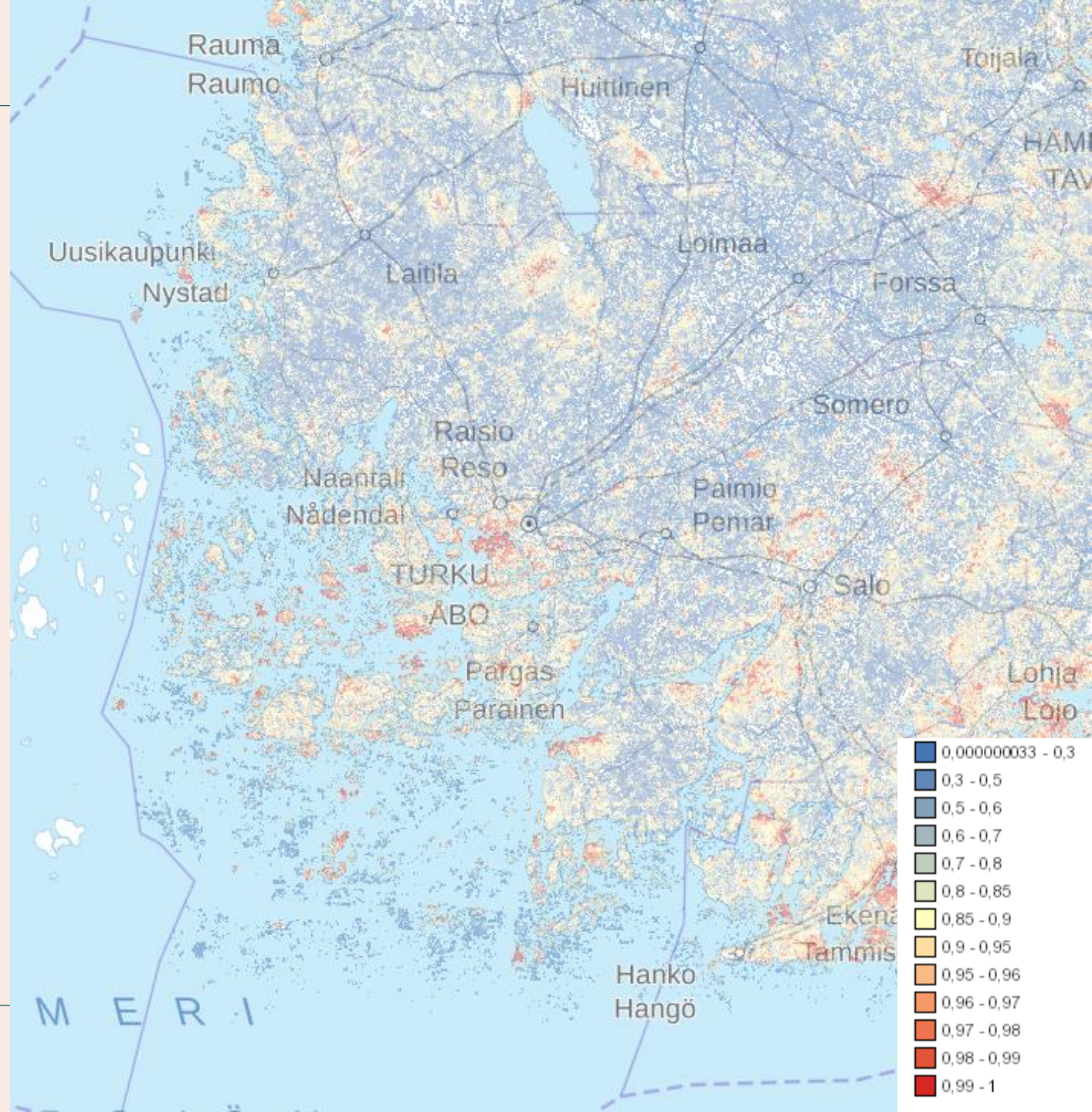
Luonnon ydinalueet

- Metsät, vesistöt ja avoimet alueet voivat muodostaa myös omat verkostonsa. Virtavesien varsilla nämä kaikki usein kohtaavat.
- Nämä alueet voivat sisältää mm. eliöiden kannalta tärkeitä elinympäristöjä, uhanalaisia lajeja ja -elinympäristöjä, metsälain arvokkaita alueita ja kohteita. Alueet voivat sisältää luonnonsuojelualueita sekä muita luonnon alueita, joilla ei ole erityistä suojelustatusta.

Luonnon ydinalueet

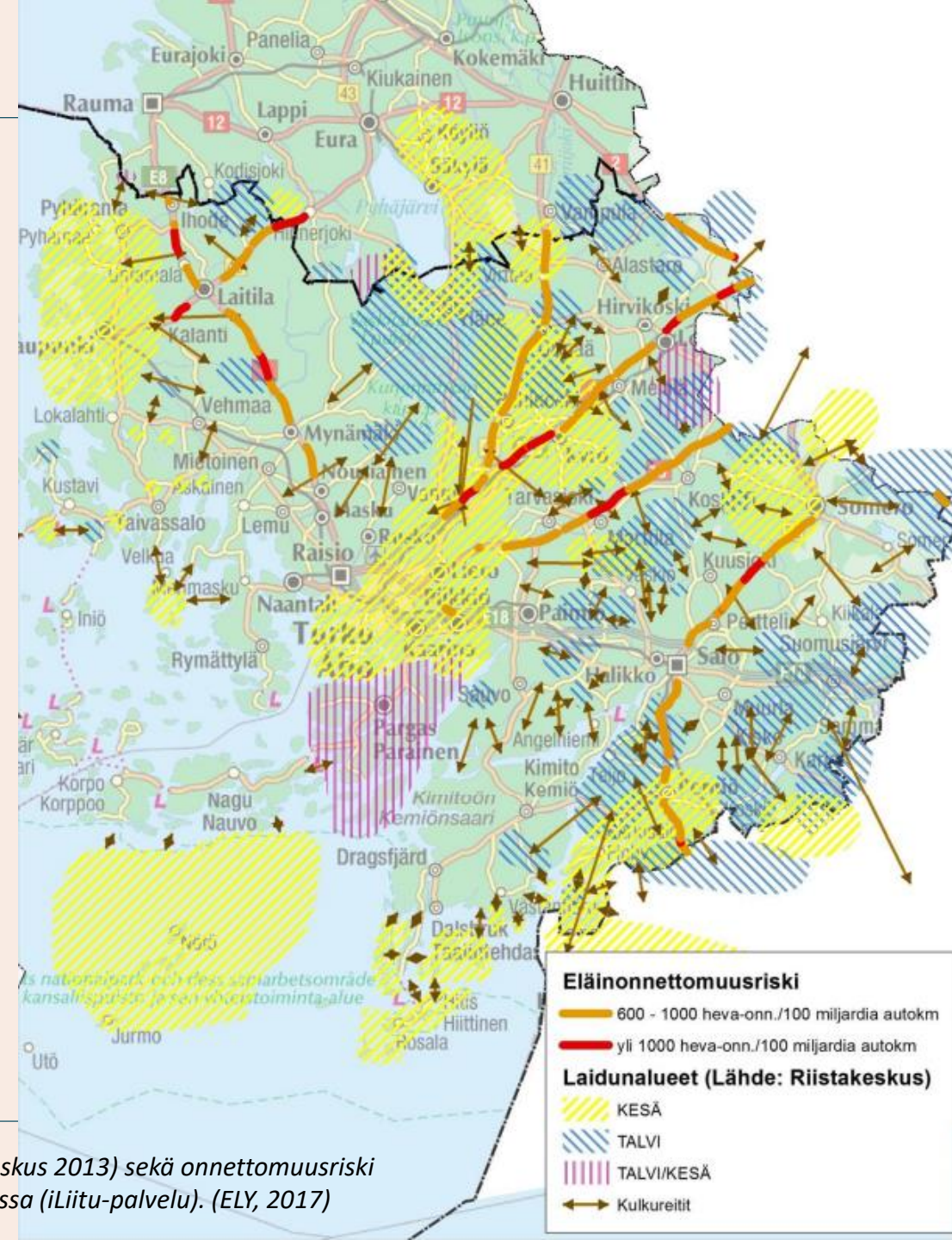
- Luonnon ydinalueet ovat monimuotoisia ja ekologiselta arvoltaan merkittäviä alueita. Tässä selvityksessä luonnon ydinalueet ovat laajoja, mahdollisimman yhtenäisiä metsäalueita, joista on poistettu 250 m kokoinen reunavyöhyke.
- Monimuotoisuudelle tärkeät metsäalueet (ZONATION). Metsien monimuotoisuuden analyysin tarkastelusta näkee, että esimerkiksi Turun taajaman seutu on hyvin merkittävä monimuotoisuuden kannalta myös maakunnallisesti arvioituna.

Ekologinen käytävä eli viher- tai siniyhteys

- Ekologiset käytävät yhdistävät luonnon ydinalueita, edistävät eliöiden liikkumista sekä leviämistä uusille alueille, edistävät lajien säilymistä esim. ilmastonmuutokseen sopeutumisen sekä geenipoolin monipuolistumisen kautta. Ekologiset käytävät itsessään toimivat myös elinympäristöinä.
- Ekologisia käytäviä ovat metsävyöhykkeet, metsäpeltoyhteydet, virtavedet ja muut viherympäristöjen ketjut. Pääsääntöisesti ekologinen käytävä toimii sitä paremmin mitä leveämpi ja parempilaatuinen se on. Käytävät lisäävät myös yksilöiden mahdollisuuksia säilyä hengissä.
- Kaupunkiseudun sisällä on erityisen tärkeää tunnistaa kriittiset ja uhatut viheryhteydet muun maankäytön paineissa. Esimerkiksi Raision asukastiheys on korkea, jolloin tilaa viheryhteyksille on vaikeampi turvata.
- Yhteydet luokitellaan usein myös laadun perusteella: toimiva yhteys, kehitettävä yhteys, puuttuva yhteys yms.
- Ihmisen rakentamat ympäristöt, kuten tiet katkovat ekologisia yhteyksiä ja luovat estevaikutusta.

Hirvieläinten laidunalueet ja kulkureitit (Suomen riistakeskus 2013) sekä onnettomuusriski hevaonn./100 miljardia autokilometriä Varsinais-Suomessa (iLiitu-palvelu). (ELY, 2017)

Viherrakenne: suositukset jatkosuunnitteluun

- Viherrakennesuunnittelun mittakaava, tarpeet ja lähtökohdat ovat kaupunkiseudun ydinalueella, MAL-alueella ja maakunnan maaseutumaisemmilla alueilla hyvin erilaisia. Aluesuunnittelussa viherrakenteen merkitys on kasvamassa, joten myös Varsinais-Suomessa on tarve suunnitella ja ohjata sitä kokonaisuutena ja yhteistyössä monien tahojen kanssa.
- Eri mittakaavaiset asiat korostuvat maakunnan eri osissa. Taajamissa ja kaupunkiseudulla myös pienet kohteet ovat tärkeitä. Toisaalta on tarvetta muuttaa ja suunnata huomio lajikohtaisesta näkökulmasta kohti elinympäristöjen ja luontotyyppien tarkastelua.
- Kaupunkiseudulla korostuvat kriittiset viheryhteydet ja lähivirkistys. Kuntarajat (ja maakuntarajan) ylittävä tarkastelu on erityisen tärkeää. Yhteyksien tulisi olla riittävän leveitä toiminnallisuuden kannalta.
- Myös yhteystarpeita, yhteyksien katkoksia ja maankäytön uhkia yhteyksille pitäisi pyrkiä tunnistamaan. Jatkosuunnittelussa tulisi nostaa esille / huomioida vapaan rannan määrä.
- Ymmärrystä metsien taloudellisesta arvosta tulisi laajentaa pelkästä puun rahallisesta arvosta esim. hyvinvointihyötyjen, hiilikierron ja muiden ekosysteemipalvelujen suuntaan. Myös ns. hiljaiset sekä pimeät alueet tulisi olla tiedossa.
- EU:n biodiversiteettistrategia ohjaa laatimaan viherryttämissuunnitelman kaikille yli 20 tuhannen asukkaan kaupungeille (Turku, Salo, Kaarina, Raisio, Lieto, myös Naantali). Viherryttämisellä tarkoitetaan sitä, että lisätään mm. monimuotoisia ja helposti saavutettavia kaupunkimetsiä, puistoja ja julkisia puutarhoja, kaupunkiviljelyä (mukaan lukien siirtolapuutarhat ja viljelypalstat), kasvikattoja ja -seiniä, katupuita, kaupunkiniittyjä ja pensasaitoja. Viherryttämissuunnitelma on kokoava katto-ohjelma kaupungin eri viherlinjauksille ja –toimenpiteille.

FCG.

Lähteet

- ELY (2017). Hirvieläinonnettomuuksien vähentämissuunnitelma Varsinais-Suomen ja Satakunnan maakuntien alueella.
- Raisen kaupunki (2007). Raisen yleiskaava 2020. <https://www.raisio.fi/fi/raisio-yleiskaava-2020>
- Suomen ympäristökeskus (2018). Monimuotoisuudelle tärkeät metsäalueet Suomessa - Puustoisten elinympäristöjen monimuotoisuusarvojen Zonation-analyysien loppuraportti. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/234359>
- Viherympäristöliitto (2020). Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020. <https://www.vyl.fi/ohjeet/kunnossapitoluokitus/>

Paikkatiedot:

- Suomen ympäristökeskus (2022)
- Varsinais-Suomen liitto (2022)
- Maanmittauslaitos (2023)